

Utjecaj regulatornih zahtjeva za objavljivanjem nefinancijskih informacija na izvještavanje kompanija u Europskoj uniji

Erceg, Mario

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:474025>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](#)/[Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Diplomski sveučilišni studij „Računovodstvo i revizija“

**UTJECAJ REGULATORNIH ZAHTJEVA ZA
OBJAVLJIVANJEM NEFINANCIJSKIH INFORMACIJA NA
IZVJEŠTAVANJE KOMPANIJA U EUROPSKOJ UNIJI**

Diplomski rad

Mario Erceg

Zagreb, rujan, 2020.

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Diplomski sveučilišni studij „Računovodstvo i revizija“

**UTJECAJ REGULATORNIH ZAHTJEVA ZA
OBJAVLJIVANJEM NEFINANCIJSKIH INFORMACIJA NA
IZVJEŠTAVANJE KOMPANIJA U EUROPSKOJ UNIJI**

**THE INFLUENCE OF REGULATORY REQUIREMENTS FOR
DISCLOSURE OF NON – FINANCIAL INFORMATION ON THE
COMPANIES' REPORTING IN THE EUROPEAN UNION**

Diplomski rad

Mario Erceg, 0067512068

Mentor: Prof. dr. sc. Hrvoje Perčević

Zagreb, rujan, 2020.

Ime i prezime studenta

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Svojim potpisom jamčim da ću se u izradi diplomskog rada u potpunosti pridržavati Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

U Zagrebu, _____

Student:

(potpis)

Sažetak

U suvremenim uvjetima poslovanja kompanije, posebno one s globalnom prisutnošću, na nefinancijsko izvještavanje gledaju kao na instrument integriranja koncepta održivog razvoja u svoju postojeću poslovnu praksu i strategije poslovanja, odnosno kao instrument usmjeravanja poslovanja u smjeru održivosti, kombiniranjem dugoročne profitabilnosti poslovanja i društvene odgovornosti te zaštite okoliša. Dakle, velike kompanije shvaćaju da obveza prezentiranja nefinancijskih informacija nije nužni i neophodni regulatorni teret.

Direktiva 2014/95/EU predstavlja važan iskorak u standardizaciji nefinancijskog izvještavanja i formaliziranju zahtjeva za transparentnosti, jer donosi pravila objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti koja se odnose na velike kompanije. Međutim, velike kompanije su već upoznate s nefinancijskim izvještavanjem, a neke od njih su i u trenutku donošenja Direktive 2014/95/EU imale povijest nefinancijskog izvještavanja, ali u slučaju postavljanja obveze nefinancijskog izvještavanja, potrebno je predstaviti prednosti tog načina izvještavanja onima koji se s njim prvi put susreću.

Glavni cilj analize i komparacije provedene u ovom radu je ustanoviti i zaključiti u kojoj su mjeri regulatorni autoriteti odabranih zemalja članica Europske unije, odnosno Europskog gospodarskog prostora utjecali na objavljivanje nefinancijskih izvješća odabranih kompanija.

Velike kompanije su neznatno promijenile svoj pristup nefinancijskom izvještavanju nakon donošenja Direktive 2014/95/EU, jer su i prije bile upoznate sa zahtjevima interesno – utjecajnih skupina i koristima nefinancijskog izvještavanja. Donošenje Direktive 2014/95/EU ponukalo je zemlje članice na implementaciju zahtjeva Direktive u nacionalna zakonodavstva, posljedično kreirajući određene praktične razlike između zemalja članica Europske unije. Konačan cilj nefinancijskog izvještavanja je ostvarivanje pametnog, održivog i uključivog rasta svjetskog gospodarstva.

KLJUČNE RIJEČI

Nefinancijsko izvještavanje, Direktiva 2014/95/EU, Europska unija, Implementacija.

Summary

In modern business environment, companies, especially those with a global presence, view non – financial reporting as an instrument of integrating the concept of sustainable development into their existing business practices and business strategies, or as an instrument of directing business towards sustainability, by combining long – term business profitability with social responsibility and protection of the environment. Hence, large companies understand that the obligation to present non – financial information is not a necessary and indispensable regulatory burden.

Directive 2014/95/EU represents an important step forward in standardizing non – financial reporting and formalizing transparency requirements, as it lays down rules for the publication of non – financial and diversity information relating to large companies. However, large companies are already familiar with non – financial reporting, and some of them had a pre – existing history of non – financial reporting at the time of the adoption of the Directive, but in the case of imposing a non-financial reporting obligation, it is necessary to present the advantages of this approach to reporting to those encountering it for the first time.

The main goal of the analysis and comparison conducted in this paper is to establish and conclude the extent to which the regulatory authorities of the selected EU or EEA Member States influenced the publication of non – financial reports of the selected companies.

Large companies have changed their approach to non – financial reporting slightly since the adoption of Directive 2014/95/EU, as they were previously aware of the needs and expectations of their stakeholders and the benefits of non – financial reporting. The adoption of Directive 2014/95/EU prompted Member States to implement the requirements of the Directive into their national legislation, consequently creating certain practical differences among the Member States of the European Union. The uttermost goal of non – financial reporting is to achieve smart, sustainable and inclusive growth of the world economy.

KEY WORDS

Non – financial reporting, Directive 2014/95/EU, European Union, Transposition.

Sadržaj

Sadržaj.....	I
1 UVOD.....	1
1.1 Predmet i cilj rada	1
1.2 Izvori podataka i metode istraživanja.....	1
1.3 Sadržaj i struktura rada.....	2
2 Uloga i značaj nefinancijskog izvještavanja.....	3
2.1 Pojmovno određenje nefinancijskog izvještavanja	3
2.2 Svrha nefinancijskog izvještavanja	4
2.3 Korisnici nefinancijskih izvješća	6
3 Regulatorni zahtjevi nefinancijskog izvještavanja u Europskoj uniji	9
3.1 Zahtjevi Direktive 2014/95/EU.....	9
3.2 Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama	11
3.3 Obveznici i forme nefinancijskog izvještavanja	12
3.4 Obveza provedbe revizije nefinancijskih izvješća	16
3.5 Prednosti i nedostaci obveze sastavljanja nefinancijskih izvješća	19
3.6 Preporučeni okviri za nefinancijsko izvještavanje.....	23
4 Regulatorni okviri nefinancijskog izvještavanja odabranih zemalja članica Europskog gospodarskog prostora	25
4.1 Obilježja uzorka istraživanja.....	25
4.2 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Luksemburgu.....	27
4.3 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Norveškoj	29
4.4 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Irskoj.....	30
4.5 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja na Islandu.....	32
4.6 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Danskoj.....	34
4.7 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Nizozemskoj	36
4.8 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Švedskoj	39
4.9 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Austriji.....	41
5 Analiza ključnih informacija sadržanih u nefinancijskim izvješćima odabranih kompanija zemalja članica Europskog gospodarskog prostora	44

5.1	Obilježja uzorka istraživanja i metode istraživanja.....	44
5.2	Analiza na primjeru luksemburške kompanije Luxair	45
5.3	Analiza na primjeru norveške kompanije Equinor.....	47
5.4	Analiza na primjeru irske kompanije Musgrave	50
5.5	Analiza na primjeru islandske kompanije Össur.....	51
5.6	Analiza na primjeru danske kompanije LEGO	53
5.7	Analiza na primjeru nizozemske kompanije Heineken.....	55
5.8	Analiza na primjeru švedske kompanije Scania.....	57
5.9	Analiza na primjeru austrijske kompanije Swarovski.....	59
5.10	Zaključci provedenog istraživanja	61
6	ZAKLJUČAK.....	63
	POPIS LITERATURE	64
	POPIS TABLICA	68
	ŽIVOTOPIS.....	69

1 UVOD

1.1 Predmet i cilj rada

Predmet rada je analiza regulatornih zahtjeva za objavljivanjem nefinancijskih informacija i utjecaja tih zahtjeva na izvještavanje kompanija u Europskoj uniji, odnosno u Europskom gospodarskom prostoru. U fokusu ovog rada su nefinancijska izvješća kompanija, informacije koje se njima prezentiraju te nastojanja Europske unije u standardiziranju nefinancijskog izvještavanja i formaliziranju zahtjeva za transparentnošću poslovanja. Za kompaniju sastavljača nefinancijskog izvješća objava nefinancijskih informacija stvara koristi u vidu unaprjeđenja komunikacije sa interesno – utjecajnim skupinama, smanjenja troškova uz istovremeno unaprjeđenje učinkovitosti poslovanja te ugleda kompanije. Za tržište i društvenu zajednicu u širem smislu objava nefinancijskih informacija stvara koristi u vidu izravnog izvora informacija za potrebe poslovnog odlučivanja i poticanja pozitivnih promjena u okruženju kompanije. Kako bi se ustanovilo jesu li i u kojoj mjeri regulatorni zahtjevi za objavljivanjem nefinancijskih informacija utjecali na objavljivanje nefinancijskih izvješća kompanija u analizu je uzeto osam „najbogatijih“ zemalja članica Europskog gospodarskog prostora, prema kriteriju BDP – a per capita te osam kompanija sastavljača nefinancijskih izvješća iz tih osam zemalja.

Glavni cilj analize i komparacije provedene u ovom radu je ustanoviti i zaključiti u kojoj su mjeri regulatorni autoriteti odabranih zemalja članica Europske unije, odnosno Europskog gospodarskog prostora utjecali na objavljivanje nefinancijskih izvješća odabranih kompanija. U uzorak su uzeta objavljena nefinancijska izvješća za godine 2017., 2018. i 2019., odnosno tri posljednja objavljena nefinancijska izvješća od donošenja Direktive 2014/95/EU kojom se utvrđuje obveza objavljivanja nefinancijskih izvješća.

1.2 Izvori podataka i metode istraživanja

Rad obuhvaća četiri tematske cjeline od kojih su prve dvije teorijske, a preostale dvije se temelje na istraživačkom radu. U pripremi teorijskog dijela rada korištena literatura obuhvaća stručne knjige i udžbenike domaćih i stranih autora, znanstvene i stručne članke te ostale sekundarne izvore podataka. U pripremi istraživačkog dijela rada korištene su službene mrežne

stranice odabranih kompanija i regulatornih autoriteta odabranih zemalja, probrana stručna literatura te ostali relevantni sekundarni izvori podataka.

Analiza regulatornog okvira nefinancijskog izvještavanja se raspoređuje po zemljama, a analiza ključnih informacija sadržanih u nefinancijskim izvješćima se raspoređuje po odabranim kompanijama. Primjenom induktivne metode zaključivanja na temelju prikupljenih i obrađenih informacija donosi se zaključak o kvaliteti prezentiranih nefinancijskih informacija i usklađenosti izvještavanja kompanija sa zahtjevima relevantnog zakonodavstva. Također, komparacijom prezentiranih nefinancijskih informacija u trogodišnjem razdoblju ustanovljuju se promjene ključnih sastavnica nefinancijskih izvješća odabranih kompanija.

1.3 Sadržaj i struktura rada

Diplomski rad je podijeljen na šest poglavlja. U poglavlju „Uvod“ obrazloženi su predmet i cilj samog rada te korišteni izvori podataka i primijenjene metode istraživanja. U teorijskom dijelu rada, koji obuhvaća poglavlja „Uloga i značaj nefinancijskog izvještavanja“ i „Regulatorni zahtjevi nefinancijskog izvještavanja u Europskoj uniji“, razrađeni su pojam i svrha nefinancijskog izvještavanja, navedeni su krajnji korisnici nefinancijskih izvješća, obrazloženi su zahtjevi Direktive 2014/95/EU kojom se utvrđuje obveza podnošenja nefinancijskih izvješća, definirani su obveznici izvještavanja i moguće forme podnošenja nefinancijskog izvješća, utvrđena je uloga revizora u nefinancijskom izvještavanju, navedene su prednosti i nedostaci obveznog pristupa nefinancijskom izvještavanju te su navedeni najčešće korišteni i preporučeni okviri nefinancijskog izvještavanja. U istraživačkom dijelu rada, koji obuhvaća poglavlja „Regulatorni okviri nefinancijskog izvještavanja odabranih zemalja članica Europskog gospodarskog prostora“ i „Analiza ključnih informacija sadržanih u nefinancijskim izvješćima odabranih kompanija zemalja članica Europskog gospodarskog prostora“, analizirana je implementacija zahtjeva Direktive 2014/95/EU u nacionalna zakonodavstva odabranih zemalja članica Europskog gospodarskog prostora, utvrđen je stupanj sinkroniziranosti sa zahtjevima Direktive 2014/95/EU te je opisana komunikacija odabranih kompanija o nefinancijskim aspektima njihova poslovanja. U poglavlju „Zaključak“ su ponovljene ključne stavke i saznanja teorijskog dijela Diplomskog rada te je prezentiran zaključak istraživačkog dijela rada.

2 Uloga i značaj nefinancijskog izvještavanja

2.1 Pojmovno određenje nefinancijskog izvještavanja

Javljanjem brojnih društvenih i ekoloških izazova, posebice u posljednja dva desetljeća 20. stoljeća, postupno dolazi do objavljivanja u potpunosti individualiziranih nefinancijskih izvješća i to na dobrovoljnoj osnovi. Nefinancijsko izvještavanje podrazumijeva proces prikupljanja i obrade podataka te objavljivanje informacija o nefinancijskom području poslovanja poduzeća kao što su ekološka pitanja, tj. pitanja zaštite okoliša, društveni problemi, pitanja zaposlenika i njihovih radničkih prava, pitanja iz područja poslovne etike i druga pitanja. Nefinancijskim izvještavanjem informira se krajnje korisnike izvješća o racionalnijem i odgovornijem raspolaganju resursima kompanije. Navedeno posljedično dovodi do reduciranja troškova, povećanja motiviranosti i učinkovitosti zaposlenika koji se poistovjećuju sa organizacijskom kulturom i korporativnom odgovornošću svog poslodavca, ali dovodi i do jačanja veza s kupcima, dobavljačima i ostalim interesno – utjecajnim skupinama i, u konačnici, do postizanja pozitivnog publiciteta u medijima čime se gradi imidž kompanije. Imidž i pozitivna reputacija kompanije mogu predstavljati iznimno važnu konkurentsku prednost kojom se poduzeće ističe u odnosu na svoju konkurenciju na tržištu, privlačeći pritom pažnju potencijalnih poslovnih partnera te kvalitetne i talentirane radne snage na tržištu rada, koji odluku o angažmanu donose na temelju više čimbenika, a ne isključivo finansijskih pokazatelja uspješnosti poslovanja kompanije. Zaključno, nefinancijska izvješća predstavljaju javne izvještaje kompanije, namijenjene različitim interesno – utjecajnim skupinama, odnosno krajnjim korisnicima, kojima se nastoji opisati doprinos kompanije održivom razvoju. Drugim riječima, „informacije objavljene nefinancijskim izvješćima predstavljaju ESG performanse kompanije, odnosno informacije o ekološkim, društvenim i problemima upravljanja kompanije. Nadalje, nefinancijsko izvještavanje doprinosi izgradnji lako – transformirajućeg, adaptabilnog računovodstva, nasuprot konzervativnom (engl. business – as – usual) računovodstvu. Prema tome, konzervativno ili tradicionalno računovodstvo, tj. korporativni računovodstveni sustav biva dopunjen računovodstvom usmjerenom pitanjima održivosti i korporativne društvene odgovornosti.“¹

¹ Vukić, N. M., et.al. (2017) Non-financial reporting as a new trend, *Journal of Accounting and Management* 2017, Vol. VII., str. 13. – 26.

2.2 Svrha nefinancijskog izvještavanja

Direktiva 2014/95/EU naglašava „vitalnu važnost objave nefinancijskih informacija poradi usmjeravanja razvoja globalnog gospodarstva u smjeru održivosti, putem kombiniranja dugoročne rentabilnosti te društvene pravednosti i zaštite okoliša. Objava nefinancijskih informacija pomaže u mjerenju, nadziranju i upravljanju kompanijim performansama te utjecaju poslovanja kompanije na društvo u cjelini.“²

Zajedničko istraživanje organizacija CSR Europe, Accountancy Europe i GRI – ja (engl. Global reporting initiative) iz 2017. godine utvrdilo je „svrhu nefinancijskog izvještavanja i očekivane koristi za kompanije sastavljajuće izvješća kao:

- Poboljšanje povjerenja interesno – utjecajnih skupina dijeljenjem kvalitetnih, jasnih i provjerljivih nefinancijskih informacija i integriranjem povratnih informacija u poslovni model;
- Mogućnost da kompanija uči sama o sebi i svom poslovanju sastavljajući nefinancijsko izvješće;
- Generiranje kontinuiranih unaprjeđenja u poslovanju kompanija u pogledu društvenih, ekoloških i gospodarskih utjecaja učeći iz prošlih iskustava i kroz odnos sa interesno – utjecajnim skupinama;
- Naglašavanje integriteta kompanijinog poslovanja prezentiranjem odgovorne i etične poslovne prakse kao kralježnice poslovanja.“³

Objava nefinancijskih informacija može imati višestruke koristi za samu kompaniju sastavljajuća izvješća, dakle „interne“ koristi, ali i koristi za tržište na kojem je kompanija prisutna i za društvo u širem smislu, dakle „eksterne“ koristi. Neovisna međunarodna organizacija GRI je 2013. godine provela istraživanje i ustanovila koje koristi objava nefinancijskih informacija

² Službeni list Europske unije (2014) *Direktiva 2014/95/EU o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa*. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32014L0095> [09. srpnja 2020.]

³ CSR Europe, GRI, Odbor za računovodstvo (2017) *Member State Implementation of Directive 2014/95/EU*. Dostupno na: https://www.csreurope.org/sites/default/files/uploads/CSR%20Europe_GRI%20NFR%20publication_0.pdf [09. srpnja 2020.]

može imati za kompaniju, ali i za samo tržište i širu društvenu zajednicu. Zaključci provedenog istraživanja GRI – ja prezentirani su u Tabeli 1.

Tabela 1 Pregled koristi objave nefinancijskih informacija za kompaniju sastavljača izvješća te za tržište i društvo u širem smislu

Koristi objave nefinancijskih informacija	
Za kompanije – „interne“ koristi	Za tržište i društvo – „eksterne“ koristi
Pomaže u komuniciranju informacija o procesu upravljanja rizicima za potrebe investitora	Daje odgovor na zabrinutost interesno – utjecajnih skupina po pitanju društvene i ekološke kvalitete poslovanja
Povećava svjesnost o postojanju rizika i prilika	Osnažuje konkurentnost
Naglašava povezanost između financijskih i nefinancijskih performansi poslovanja	Potiče investiranje
Uspoređuje i procjenjuje održivost performansi s obzirom na zakone, standarde, kodekse i dobrovoljne inicijative	Omogućava stvaranje novih radnih mjesta, bilo izravnim ili neizravnim putem
Pojednostavljuje procese, reducira troškove i unaprjeđuje efikasnost	Ključan je izvor informacija za društvene zajednice i interesno – utjecajne skupine na koje poduzeće utječe
Utječe na dugoročnu strategiju upravljanja i poslovne planove	Ublažava i unaprjeđuje utjecaj poslovanja kompanije na pitanja društva, lokalne gospodarske aktivnosti i okoliša
Uspoređuje interne i eksterne performanse poslovanja	Omogućava eksternim interesno – utjecajnim skupinama da se uključe u i da razumiju intrinzičnu vrijednost same kompanije, njezine materijalne i nematerijalne imovine.
Pomaže u upravljanju i komuniciranju ESG (Environmental, Social and Governance) performansi poslovanja	
Omogućava kompanijama neposredan doprinos izgradnji „zelenog gospodarstva“	
Unaprjeđuje ugled kompanija i vjernost njihovom brand – u	

Izvor: Global Reporting Initiative – GRI (2013). *Report or Explain: A smart EU policy approach to non-financial information disclosure*. Dostupno na:

<https://www.globalreporting.org/SiteCollectionDocuments/GRI-non-paper-Report-or-Explain.pdf> [09. srpnja 2020.]

Kompanije objavljuju nefinancijske informacije radi zadovoljavanja zahtjeva i potreba interesno – utjecajnih skupina, ostvarivanja doprinosa blagostanju šire društvene zajednice, ali i

poradi „suzbijanja asimetrije informacija, izgradnje i očuvanja ugleda kompanije (upravljanja reputacijskim rizikom), motiviranja zaposlenika, dodatnog zapošljavanja i zadržavanja talenata te stjecanja legitimiteta svojih poslovnih aktivnosti, što u konačnici za cilj ima ostvarivanje rentabilnosti poslovanja kompanije.“⁴

2.3 Korisnici nefinancijskih izvješća

Obligatornost prezentiranja nefinancijskih informacija različitim interesno – utjecajnim skupinama može kompaniju staviti u poželjnu poziciju koja joj omogućava promatranje reakcija tih interesno – utjecajnih skupina na izvješća te prepoznavanje njihovih specifičnih potreba za posebnim izvještavanjem. Odnos između poduzeća s jedne strane i interesno – utjecajnih skupina s druge strane utemeljen na razmjeni provjerenih informacija, izvještavanju o odnosu prema problemima zaštite okoliša i socijalnog okruženja te davanju povratnih informacija od strane interesno – utjecajnih skupina, razvija suradnju i osjećaj međusobnog povjerenja. Različite interesno – utjecajne skupine imaju različite informacijske zahtjeve, ponekad i međusobno konfliktne. „Zahtjevi i potrebe za informacijama interesno – utjecajnih skupina ovise o njihovoj motivaciji, zemljopisnoj lokaciji te vrsti organizacije. Nefinancijska izvješća razlikuju se od financijskih izvještaja jer zadovoljavaju informacijske zahtjeve značajno šireg spektra interesno – utjecajnih skupina.“⁵

Međutim, „ključno je zadovoljenje informacijskih zahtjeva investitorske javnosti, jer brojna istraživanja pokazuju da upravo investitorska javnost smatra vrijednost informacija prikazanih u nefinancijskim izvješćima relevantnima.“⁶ Među interesno – utjecajnim skupinama, čije se potrebe i informacijski zahtjevi zadovoljavaju nefinancijskim izvješćima, prema istraživanjima ističu se:

- Investitori – „Provedena istraživanja sugeriraju kako su investitori, postojeći (vlasnici kompanije) i potencijalni, zainteresirani za informacije sadržane u nefinancijskim

⁴ KPMG (2013) *Survey of corporate responsibility reporting 2013*. Dostupno na: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2015/08/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2013.pdf> [10. srpnja 2020.]

⁵ Tschopp, D. i Huefner, J.R. (2015) Comparing the Evolution of CSR Reporting to that of Financial Reporting, *Journal of Business Ethics*, br. 127, str. 565-577.

⁶ Berthelot, S., Coulmont, M. i Serret, V. (2012) Do investors value sustainability reports?: A Canadian study, *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 19(6), str. 355-363.

izvješćima. Preciznije, istraživanja pokazuju da 64,5% investitora redovito uzima u obzir i procjenjuje ekološke i socijalne aspekte poslovanja.“⁷ „Upravo za potrebe trenutnih i potencijalnih vlasnika kompanije informacije sadržane u nefinancijskim izvješćima trebaju biti što točnije, kako bi trenutni i potencijalni vlasnici kompanije na jednostavan način dali ocjenu sadašnjem poslovanju kompanije, ali i procijenili dinamiku poslovanja u budućnosti.“⁸

- Kupci – „Pokazuju zainteresiranost za održivost poslovanja kompanije. Istraživanja su utvrdila i učinila jasnima posljednje trendove ponašanja kupaca, prema kojima je većina kupaca zainteresirana za informacije o tome što kompanija poduzima po pitanju održivosti poslovanja i „going green“ koncepta, a uz to je većina kupaca više zainteresirana za kupnju proizvoda i usluga kompanija koje poduzimaju velike napore kako bi svoje poslovanje prilagodile ekološki odgovornim poslovnim praksama i većina je kupaca više zainteresirana za kupnju proizvoda koji demonstrira korporativne inicijative kompanije po pitanju društveno odgovornog poslovanja (engl. CSR – corporate social responsibility).“⁹ Nadalje, ista istraživanja su potvrdila da mlađe dobne skupine kupaca pokazuju izraženiji trend zainteresiranosti za održivost, održivi razvoj, održivo ponašanje kupaca (potrošača), tj. zelenu potrošnju (engl. green consumption).
- Zaposlenici – Brojni potencijalni zaposlenici koriste ekološke politike kako bi ocijenili korporativne vrijednosti kompanija. Prethodno posebno dolazi do izražaja kod studenata i zaposlenika na početničkim pozicijama, koji kao svog poslodavca preferiraju kompaniju koja je ekološki odgovorna i prijateljski nastrojena prema temama zaštite okoliša. U posljednjem desetljeću, sve veći postotak organizacija procjenjuje važnost strategije održivog razvoja kao važnu ili vrlo važnu, u kreiranju pozitivnog imidža kompanije (poslodavca) koja privlači talente. „Milenijalci koji traže svoje prvo zaposlenje smatraju da je imidž kompanije u zajednici važna odrednica prilikom odabira poslova. Postaje

⁷ Nelson, M. (2018). *How nonfinancial reporting driving investment decisionmaking*. Dostupno na: https://www.ey.com/en_gl/financial-services/how-nonfinancial-reporting-is-driving-investment-decision-making [09. srpnja 2020.]

⁸ Alexander, D. et al. (2017) *International Financial Reporting and Analysis*. Ujedinjeno Kraljevstvo: Cengage Learning EMEA, str. 6-7.

⁹ Osmanagić Bedenik, N. i Barišić, P. (2019) *Nonfinancial Reporting: Theoretical and Empirical Evidence*. Zagreb: IntechOpen

očito kako održivi razvoj i imidž kompanije u zajednici imaju utjecaj na privlačenje najvećih mladih talenata.“¹⁰

Također, potrebno je napomenuti kako su navedene i obrazložene tri interesno – utjecajne skupine imenovala sama kompanije kao njima najvažnije u istraživanju De Gruyter Open Business Systems provedenom za razdoblje od 2006. godine do 2015. godine. Međutim, među interesno – utjecajnim skupinama, korisnicima nefinancijskih izvješća, još se ističu analitičari i konzultanti koji zahtijevaju vrlo detaljizirana izvješća kako bi sa sigurnošću mogli informirati ostale interesno – utjecajne skupine, kreditne institucije koje kompanijama posuđuju novac i žele znati hoće li posuđeni novac uvećan za kamate dobiti natrag, dobavljači koji zahtijevaju slične informacije kao i kreditne institucije jer preuzimaju rizik poslovanja s kompanijom, suparnici koji koriste obvezu javnog izvještavanja o određenim informacijama drugih tržišnih natjecatelja, država koja sve izvještaje gospodarskih subjekata koristi kao podlogu za odlučivanje o smjeru gospodarstva i svekolika javnost (od lokalne zajednice do šireg civilnog društva) koja je zainteresirana uglavnom za pitanja nefinancijske prirode, poput mogućnosti zapošljavanja, sigurnosti i zdravlja ljudi te zaštite okoliša, kako na lokalnoj tako i na globalnoj razini. Od kompanije se očekuje da uzme u obzir informacijske zahtjeve i potrebe svih interesno – utjecajnih skupina ali kao cjeline, a ne netipične ili nerazumne informacijske potrebe pojedinih interesno – utjecajnih skupina. Međutim, „izvještavanje o održivom razvoju i zelenoj potrošnji nije univerzalna formula koja istovremeno izvršava sve komunikacijske zadatke i funkcije menadžmenta, tj. pokušava zadovoljiti informacijske zahtjeve svih interesno – utjecajnih skupina jednim jedinim dokumentom, jer bi bila osuđena na propast. Zaključno, nefinancijsko izvještavanje ima pozitivan utjecaj na održivost menadžmenta poduzeća, time stvarajući dodanu vrijednost za kompaniju, ali u dugom roku.“¹¹

¹⁰ Leddy, C. (2018). *Use sustainability to attract and retain millennial employees*. Dostupno na: <https://www.forbes.com/sites/adp/2018/06/12/use-sustainability-to-attract-and-retain-millennial-employees/> [10. srpnja 2020.]

¹¹ Churet, C. i Eccles, R.G. (2014) Integrated reporting, quality of management, and financial performance, *Journal of Applied Corporate Finance*, 26(1), str. 56-64.

3 Regulatorni zahtjevi nefinancijskog izvještavanja u Europskoj uniji

3.1 Zahtjevi Direktive 2014/95/EU

„Direktivom 2014/95/EU (engl. Non – financial reporting directive, NFRD) uređena je obligatornost nefinancijskog izvještavanja na razini Europske unije s ciljem poboljšanja dosljednosti i usporedivosti nefinancijskih informacija koje objavljuju kompanije diljem Europske unije.“¹² Direktiva 2014/95/EU donosi pravila o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti od strane velikih kompanija, holding kompanija (grupa) te subjekata od javnog interesa, što podrazumijeva važan iskorak u standardizaciji samog izvještavanja i formaliziranju zahtjeva za transparentnosti. Direktiva 2014/95/EU predstavlja izmjene i dopune računovodstvene Direktive 2013/34/EU o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća. Temeljem Direktive 2014/95/EU napravljene su izmjene domaćeg Zakona o računovodstvu. Drugim riječima, zemlje članice Europske unije obvezale su se implementirati Direktivu 2014/95/EU u nacionalna zakonodavstva u razdoblju od dvije godine. „Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća Europe o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih kompanija ili holding kompanija stupila je na snagu 06. prosinca 2014. godine. Dotične kompanije počele su od 2018. godine primjenjivati Direktivu 2014/95/EU na informacije koje se odnose na financijsku godinu 2017.“¹³ Da bi se navedeno primjenjivalo kompanija ili grupa mora biti isključivo klasificirana kao „applicable company“, tj. mora biti obveznik nefinancijskog izvještavanja prema kriterijima definiranim Direktivom 2014/95/EU, a tim kriterijem obuhvaćeno je oko 6.000 velikih kompanija ili grupa u Europskoj Uniji.

„Poradi daljnjeg poboljšavanja transparentnosti nefinancijskih informacija kompanija, prema Direktivi 2014/95/EU, nefinancijsko izvješće i/ili izvješće posloводства (engl. management report) trebaju minimalno sadržavati informacije o politikama koje kompanije implementiraju, odnosno informacije potrebne za razumijevanje razvoja kompanija, performansi, pozicije i utjecaja aktivnosti poslovanja kompanija (materijalne informacije) na pitanja:

¹² Službeni list Europske unije (2014) *Direktiva 2014/95/EU o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa*. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32014L0095> [11. srpnja 2020.]

¹³ Službeni list Europske unije (2017) *Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama (metodologija za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama)*. Dostupno na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705(01)&from=EN) [11. srpnja 2020.]

- zaštite okoliša,
- društvene odgovornosti i odnosa prema zaposlenicima,
- poštivanja ljudskih prava i
- borbe protiv korupcije i potkupljivanja.

Za navedena pitanja kompanije obveznici nefinancijskog izvještavanja moraju, sadržajno gledajući, priložiti kratak opis modela poslovanja kompanije, opis implementiranih politika i due diligence procesa koje kompanija provodi u pogledu navedenih pitanja, kao i rezultate provedbe tih politika i procesa, osnovne i dodatne rizike kojima se kompanija izlaže po navedenim pitanjima te kako kompanija upravlja tim rizicima, povezanost kompanije s njezinim interesno – utjecajnim skupinama, popis i opis proizvoda i usluga koji mogu imati nepoželjan utjecaj po tim pitanjima i kako kompanija odgovara na ekološke i društvene izazove te koje relevantne nefinancijske pokazatelje koristi za opis svojih performansi po tim pitanjima s obzirom na svoju djelatnost.¹⁴

Također, Direktiva 2014/95/EU donosi i pravila o objavljivanju informacija o raznolikosti. „Kompanije moraju sastaviti i objaviti izvješće o raznolikosti ako su subjekti, odnosno entiteti od javnog interesa, tj. preciznije ako su entiteti čijim vrijednosnim papirima se trguje na uređenom tržištu kapitala bilo koje zemlje članice Europske unije (kompanije uvrštene na burzu). Izvještavanje obuhvaća informacije o različitosti u upravnim, nadzornim i administrativnim tijelima kompanija u kontekstu, tj. prema kriterijima:

- životne dobi,
- spola,
- obrazovanja, i
- struke (profesije) te radnog iskustva.

Za navedena pitanja kompanije obveznici izvještavanja o raznolikosti moraju, sadržajno gledajući, u izvješću o raznolikosti priložiti opis primijenjenih politika raznolikosti, ciljeve tih politika, objašnjenje njihove implementacije i rezultate njihove implementacije. Informacije

¹⁴ Službeni list Europske unije (2014) *Direktiva 2014/95/EU o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa*. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32014L0095> [11. srpnja 2020.]

prezentirane u izvješću o raznolikosti trebaju biti sadržane u sklopu izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, tj. izvješća o korporativnom upravljanju.“¹⁵

Kompanije obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća moraju objaviti relevantne i korisne informacije koje su neophodne za razumijevanje razvoja poslovanja, poslovnih rezultata te položaja i utjecaja aktivnosti kompanije, a ne detaljno i iscrpno izvješće. Međutim, zemlje članice Europske unije u iznimnim slučajevima mogu dopustiti neobjavljivanje, odnosno izostavljanje informacija o društveno – ekološkim izazovima ako bi njihovo objavljivanje moglo naštetiti komercijalnom položaju kompanije. Nadalje, u osiguranju usklađenosti primjene Direktive 2014/95/EU Europska unija preporuča vođenje dvama načelima, načelom „uskлади se i objasni“ (engl. comply and explain principle) i načelom „sigurne luke“ (engl. safe harbour principle). „Načelo „uskлади se i objasni“ podrazumijeva da velika kompanija ili grupa koja ne primjenjuje politike za jedno ili više pitanja navedenih u Direktivi, treba pružiti jasno i nedvosmisleno obrazloženje za svoje postupke u (konsolidiranom) nefinancijskom izvješću. Načelo „sigurne luke“ podrazumijeva da zemlje članice mogu dozvoliti da informacije vezane za predmete u razvoju ili predmete u tijeku pregovora budu izostavljene u iznimnim slučajevima gdje bi, po opravdanom mišljenju članova administrativnih, upravljačkih i nadzornih tijela, koji djeluju sa ovlaštenjima koja su im zakonski dodijeljena i koji imaju kolektivnu odgovornost za takvo mišljenje, otkrivanje takvih informacija bilo naštrb same kompanije i štetno za komercijalnu poziciju kompanije, uz pretpostavku da takvo izostavljanje neće spriječiti fer i uravnoteženo razumijevanje kompanijinog razvoja, performansi i pozicije na tržištu.“¹⁶

3.2 Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama

U srpnju 2017. godine Europska komisija je objavila neobvezujuće „Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama (metodologija za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama) (2017/C 215/01)“. Prilikom izrade Smjernica Europska komisija je trebala voditi računa o međunarodnim trendovima i sadašnjim najboljim praksama te rezultatima srodnih

¹⁵ CSR Europe, GRI, Odbor za računovodstvo (2017) *Member State Implementation of Directive 2014/95/EU*. Dostupno na: https://www.csreurope.org/sites/default/files/uploads/CSR%20Europe_GRI%20NFR%20publication_0.pdf [11. srpnja 2020.]

¹⁶ KPMG Belgium (2014). *Mandatory Non-Financial Reporting from the EU perspective*. Dostupno na: <https://home.kpmg/be/en/home/insights/2014/05/mandatory-non-financial-reporting-from-the-eu-perspective-.html> [17. srpnja 2020.]

inicijativa tijela Europske unije, odnosno dajući nužan i neophodan pijetet ranijim nastojanjima Europske unije u standardiziranju nefinancijskog izvještavanja i formaliziranju zahtjeva za transparentnošću poslovanja. „Smjernice su dizajnirane s namjerom da pomognu kompanijama u objavljivanju visokokvalitetnih, korisnih, relevantnih i usklađenih nefinancijskih informacija (ekoloških, društvenih i povezanih sa upravljanjem) tako da se mogu uspoređivati sa objavljenim nefinancijskim informacijama konkurentskih kompanija. Nadalje, Smjericama se nastoji pomoći kompanijama u sastavljanju i objavljivanju relevantnih, korisnih i sažetih nefinancijskih izvješća sukladno zahtjevima Direktive 2014/95/EU. Smjernice priznaju veliku raznolikost obuhvaćenih kompanija, sektora i okolnosti u kojima se poslovanje kompanija može naći, a koje je potrebno uključiti u nefinancijsko izvješće. S obzirom na navedeno, uloženi su iznimni naponi kako bi se izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje, unison pristup za sve obuhvaćene kompanije, standardizirane objave ili puki formalni postupci te pretjerano preskriptivna, tj. suviše šablonska metodologija. Sukladno zahtjevima Direktive 2014/95/EU, nefinancijsko izvješće treba sadržavati informacije u mjeri nužnoj za razumijevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja kompanije te učinka njezinih aktivnosti po pitanjima okoliša, društvene zajednice i pitanjima povezanim sa upravljanjem. Prema tome, materijalne informacije su informacije „nužne za razumijevanje“, odnosno informacije čiji bi izostanak ili pogrešno prikazivanje mogao utjecati na donošenje poslovnih odluka od strane krajnjih korisnika izvještaja kompanije.“¹⁷ Također, primjenom ovih Smjernica trebao bi se postići najveći mogući stupanj usporedivosti nefinancijskih performansi kompanija i cijelih sektora.

3.3 Obveznici i forme nefinancijskog izvještavanja

„Obveznici nefinancijskog izvještavanja, sukladno zahtjevima Direktive 2014/95/EU, su kompanije koje se klasificiraju kao „applicable company“, a to su:

1. velike kompanije ili holding kompanije (grupe) koje na datum sastavljanja bilance premašuju dva od tri iduća kriterija:
 - ukupna aktiva, tj. ukupna vrijednost imovine veća od 20 milijuna EUR;
 - ukupan neto prihod veći od 40 milijuna EUR;

¹⁷ Službeni list Europske unije (2017) *Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama (metodologija za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama)*. Dostupno na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705(01)&from=EN) [12. srpnja 2020.]

- prosječan broj zaposlenika veći od 250 u financijskoj godini za koju se izvješće sastavlja.
2. svi subjekti, odnosno entiteti od javnog interesa koji su definirani Zakonom o računovodstvu kao:
- entiteti čijim vrijednosnim papirima se trguje na uređenom tržištu kapitala bilo koje zemlje članice Europske unije, tj. kompanije uvrštene na burzu,
 - kreditne institucije,
 - osiguravajuća društva i
 - drugi entiteti od posebnog javnog interesa koje zbog njihovih aktivnosti, veličine ili broja zaposlenika kao takve definiraju državna tijela pojedine zemlje članice Europske unije.
3. kompanije koje imaju prosječan, odnosno prosječan agregiran broj zaposlenika veći od 500 u financijskoj godini za koju se izvještaj sastavlja.“¹⁸

Direktiva 2014/95/EU je primarno usmjerena na velike kompanije i grupe, što je u skladu s načelom „mislimo najprije na male“ (engl. think small first). „Cilj primjene načela „mislimo najprije na male“ ili „počnimo od najmanjih“ je smanjenje ukupnog regulatornog tereta na nacionalnoj i europskoj razini za mala i srednja poduzeća te osiguranje da se njihov glas čuje, da kreatori politika uzimaju u obzir njihove interese te da se poslovno okruženje organizira povoljno po razvoj malih i srednjih poduzeća.“¹⁹ Na razini cijele Europske unije donesen je „Zakon o malom gospodarstvu (engl. SBA – The Small Business Act) koji predstavlja formalan okvir premošćivanja jaza između politika Europske unije i poslovanja malih i srednjih poduzeća, što je iznimno važno jer mala i srednja poduzeća, dakle kompanije s manje od 250 zaposlenika i najviše 50 milijuna EUR godišnjeg prometa ili najviše 43 milijuna EUR ukupne vrijednosti imovine, čine kralježnicu gospodarstva Europske unije. Preciznije, mala i srednja poduzeća (engl. SMEs – small and medium-sized enterprises) predstavljaju 99% svih poduzeća u Europskoj uniji te osiguravaju 75% svih radnih mjesta u privatnom sektoru Europske unije.“²⁰

¹⁸ CSR Europe, GRI, Odbor za računovodstvo (2017) *Member State Implementation of Directive 2014/95/EU*. Dostupno na: https://www.csreurope.org/sites/default/files/uploads/CSR%20Europe_GRI%20NFR%20publication_0.pdf [12. srpnja 2020.]

¹⁹ European Commission (2008). *Think Small First: A Small Business Act for Europe*. Dostupno na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_08_1003 [12. srpnja 2020.]

²⁰ European Commission (2012). *Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs*. Dostupno na: https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_en [12. srpnja 2020.]

„Predmetno nefinancijsko izvješće koje sadržava informacije o utjecajima poslovanja poduzeća na okoliš i društvo, obveznici nefinancijskog izvještavanja mogu objaviti:

- u sklopu izvješća posloводства, tj. izvješća uprave (engl. management report), ili
- objavom zasebnog izvješća pored izvješća posloводства ili obvezu ispunjavaju online objavom u roku najkasnije šest mjeseci od datuma bilance, na službenoj web stranici kompanije, u kojem slučaju moraju objaviti poveznicu na predmetno izvješće u sklopu godišnjeg izvješća.“²¹

„Ako je nefinancijsko izvješće objavljeno u sklopu izvješća uprave, očekuje se da bude usklađeno s ostalim elementima izvješća uprave, tj. da su nefinancijske informacije usklađene i dosljedne.“²²

Budući da je Direktivu 2014/95/EU potrebno implementirati u nacionalna zakonodavstva zemalja članica Europske unije, dajući pritom zemljama članicama određeni stupanj slobode u prilagođavanju Direktive 2014/95/EU specifičnim okolnostima pojedinih nacionalnih zakonodavstava, konačan rezultat implementacije može polučiti određene praktične razlike u regulatornim zahtjevima između zemalja članica i same Direktive 2014/95/EU. Prema tome, Direktiva 2014/95/EU je u nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske implementirana kroz izmjene Zakona o računovodstvu. Jedan od ključnih aspekata implementacije je forma nefinancijskog izvješća, a u slučaju implementacije Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske došlo je do prilagođavanja zahtjeva domicilnim okolnostima. Drugim riječima, prema članku 21. stavku 8. Zakona o računovodstvu „ako poduzetnik izradi zasebno izvješće koje se odnosi na istu poslovnu godinu, a tim su izvješćem obuhvaćene informacije koje se zahtijevaju za nefinancijsko izvješće, uz pretpostavku da se oslanja na preporučene okvire izvještavanja, zemlja članica može tog poduzetnika izuzeti iz obveze pripremanja nefinancijskog izvješća jer se smatra da je taj poduzetnik ispunio svoju obvezu objave nefinancijskog izvješća pod uvjetom da se to zasebno izvješće:

²¹ CSR Europe, GRI, Odbor za računovodstvo (2017) *Member State Implementation of Directive 2014/95/EU*. Dostupno na: https://www.csreurope.org/sites/default/files/uploads/CSR%20Europe_GRI%20NFR%20publication_0.pdf [12. srpnja 2020.]

²² Službeni list Europske unije (2017) *Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama (metodologija za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama)*. Dostupno na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705(01)&from=EN) [12. srpnja 2020.]

- objavi zajedno s izvješćem posloводства u skladu s člankom 30. „Javna objava“ Zakona o računovodstvu ili
- objavi na službenoj mrežnoj stranici poduzetnika, na kojoj zasebno izvješće mora biti dostupno najmanje pet godina i na koju se upućuje u izvješću posloводства putem poveznice, u razumnom roku koji nije dulji od šest mjeseci nakon datuma bilance.“²³

„Pored ustaljene prakse objavljivanja financijskih izvještaja te „modernijeg“ nefinancijskog izvještavanja, kompanije se sve više okreću praksi integriranog izvještavanja.“²⁴

„Cilj promjena u korporativnom izvještavanju je uvođenje obveze sastavljanja integriranog izvještaja u kojem će se objavljivati financijske i nefinancijske informacije.“²⁵ Dakle, integrirano izvještavanje podrazumijeva povezivanje informacija sadržanih u financijskim izvještajima s nefinancijskim informacijama iz okolišnog i društvenog područja odgovornog poslovanja kako bi kompanija izvijestila svoje okruženje o doprinosu poslovanja kompanije održivom razvoju. Integrirani izvještaj pruža kohezivne financijske informacije u ovisnosti o nefinancijskim temama održivosti i prikazuje mogućnosti dugoročnog stvaranja dodane vrijednosti. Definicije zasebnih nefinancijskih izvješća koja se najčešće koriste u praksi prezentirane su u Tabeli 2.

Tabela 2 Definicije zasebnih nefinancijskih izvješća koja se najčešće koriste u praksi

Izvještaj o društvenoj odgovornosti	Izvještaj o održivosti	Integrirani izvještaj
Sustavna komunikacija poduzetnika sa interesno – utjecajnim skupinama o njegovim društvenim i okolišnim utjecajima te utjecajima upravljanja poduzećem, a koji nisu obuhvaćeni financijskim pokazateljima uspješnosti poslovanja.	Izvještaj koji objavljuje poduzetnik o ekonomskim, okolišnim i društvenim utjecajima uzrokovanim svakodnevnim poslovnim aktivnostima.	Kohezivan i učinkovit pristup izvještavanju poduzetnika kako bi se poboljšala kvaliteta informacija te omogućila učinkovitija i produktivnija raspodjela (alokacija) kapitala.

Izvor: Vukić, N. (2015) Izvještavanje o nefinancijskim informacijama prema novom Zakonu o računovodstvu i Direktivi 2014/95/EU, *Računovodstvo, revizija i financije*, br. 12, str. 46-50.

²³ Narodne novine (2020) *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu*. Zagreb: Narodne novine d.d., 42/2020, str. 13-14.

²⁴ Žager, K. et al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajeve*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 148.

²⁵ Hladika, i M. Valenta, I. (2017) Integrirano izvještavanje – nova platforma korporativnog izvještavanja, *Zbornik radova (Journal of Economy and Business)*, Vol. XXIII., str. 166-186.

Kako bi bila efikasna, Direktiva 2014/95/EU se morala prilagoditi različitim poslovnim praksama zemalja članica Europske unije. „Zemlje članice se međusobno razlikuju po definiciji kompanije kao velike i po tome kako određuju koje su kompanije entiteti od javnog interesa. Dakle, zemlje članice Europske unije imaju moć određivanja koje kompanije se moraju pridržavati odredbi Direktive 2014/95/EU, tj. nacionalnog/ih zakona u koji/e je Direktiva 2014/95/EU implementirana. Direktiva dozvoljava zemljama članicama da definiraju trebaju li izvješća biti potvrđena od strane neovisnog revizora te hoće li kompanije koje neadekvatno izvještavaju snositi kazne, i ako da kakve. Europska komisija podržava zemlje članice u nastojanjima daljnjeg unaprjeđenja transparentnosti nefinancijskih informacija kompanija, a na navedenu inicijativu zemlje članice odgovaraju prilagodbom i proširenjem definicije velike kompanije i entiteta od javnog interesa, tj. „applicable companies“, što je povećalo opseg primjene Direktive.“²⁶ Na temelju prethodno navedenog, u Tabeli 3 rezimirana su tri ključna aspekta izvještavanja s obzirom na koje Direktiva 2014/95/EU dozvoljava zemljama članicama Europske unije da nametnu specifične zahtjeve kompanijama ovisno o poslovnim praksama u svakoj pojedinoj zemlji članici Europske unije.

Tabela 3 Tri ključna aspekta nefinancijskog izvještavanja prema Direktivi 2014/95/EU

Okvir izvještavanja	Forma izvještaja	Sadržaj izvještaja
Međunarodni okviri izvještavanja	U sklopu izvješća posloводства (engl. management report)	Načelo „sigurne luke“
EU okviri izvještavanja		
Nacionalni okviri izvještavanja	Kao zasebno izvješće	

Izvor: Member State Implementation of Directive 2014/95/EU. A comprehensive overview of how Member States are implementing the EU Directive on Non-financial and Diversity Information (CSR Europe & GRI, 2017.)

3.4 Obveza provedbe revizije nefinancijskih izvješća

Objavljivanje vjerodostojnih i pouzdanih nefinancijskih informacija te transparentnost cjeline poslovanja kompanije stimulira dijalog sa interesno – utjecajnim skupinama, što

²⁶ CSR Europe, GRI, Odbor za računovodstvo (2017) *Member State Implementation of Directive 2014/95/EU*. Dostupno na: https://www.csreurope.org/sites/default/files/uploads/CSR%20Europe_GRI%20NFR%20publication_0.pdf [13. srpnja 2020.]

omogućava kompanijama uspješnije upravljanje reputacijskim i organizacijskim rizicima. Ako transparentnost poslovanja vodi lakšoj usporedivosti rezultata poslovanja kompanije, što nije uvijek slučaj (npr. zbog korištenja širokog spektra različitih okvira i smjernica za izvještavanje), to može imati pozitivan utjecaj na komercijalnu poziciju kompanije, ali isto tako može imati i negativan utjecaj ako se kompanija u usporedbi pokaže lošijom od svojih tržišnih konkurenata. „Ne postoji empirijski dokaz koji potvrđuje da objavljivanje informacija o nefinancijskom aspektu poslovanja kompanije u stvarnosti rezultira dodanom vrijednošću za kompaniju i za društvo u cjelini, tzv. „shared value“, tj. novom vrijednošću podjeljenoj između organizacije sastavljaca nefinancijskih izvješća i društva koje tu organizaciju okružuje. Kritičari obveznog pristupa nefinancijskom izvještavanju tvrde da bi obligatornost nefinancijskog izvještavanja bila uspješna ona mora osvijestiti aktere, stvoriti novi osjećaj obveze za kompanije i, kao posljedicu, postaviti novi i održivi model poslovanja. Drugim riječima, uspjeh nefinancijskog izvještavanja ovisi o nekoliko pretpostavki, čineći time šanse za uspjeh neizvjesnima. Samo izvještavanje nužno ne vodi poboljšanju performansi poslovanja kompanije i promjeni u širem smislu.“²⁷

Direktiva 2014/95/EU se bavi i ulogom zakonom propisane revizije i/ili neovisnog pružatelja angažmana s izražavanjem uvjerenja te ustanovljuje kako revizor treba provjeriti samo postojanje nefinancijskog izvješća, odnosno zahtijevanih nefinancijskih informacija, bilo uključeno u izvješće posloводства ili kao zasebno izvješće. Prema prijedlogu zemalja članica Europske unije, nefinancijske informacije mogu biti provjerene i od strane neovisnog pružatelja angažmana s izražavanjem uvjerenja, ali sam zakonodavni tekst Direktive 2014/95/EU ne predviđa tu mogućnost kao obveznu. Nadalje, nekoliko nacionalnih zakonodavstava zemalja članica Europske unije (npr. Italija i Francuska) podrazumijeva obveznim izražavanjem uvjerenja o vjerodostojnosti i pouzdanosti informacija o održivosti i društveno odgovornom poslovanju, stoga i bez inicijative na razini Europske unije pojedine velike europske kompanije angažiraju neovisnu treću stranu koja će pružiti angažman s izražavanjem uvjerenja o nefinancijskim izvješćima. „Direktiva 2014/95/EU naglašava obvezu provjere postojanja nefinancijskog izvješća, objavljenog u sklopu izvješća posloводства ili kao zasebno izvješće, za što je dana sloboda odlučivanja zemljama članicama Europske unije. Međutim, prema Direktivi 2014/95/EU ne postoje propisani specifični revizijski postupci, dizajnirani s namjerom stjecanja razumnog

²⁷ Maas, K. i Vermeulen, M. (2019) *A systemic view on the impacts of regulating non-financial reporting*. Rotterdam: PBL Netherlands Environmental Agency

uvjerenja o vjerodostojnosti i pouzdanosti prezentiranih nefinancijskih informacija, koje revizor provodi. Opcija provjere objavljenih nefinancijskih informacija od strane neovisnog pružatelja usluga rezultirala bi provođenjem angažmana s izražavanjem uvjerenja od, za takav posao, ovlaštenog stručnjaka. Navedena opcija može stvoriti dodanu vrijednost i pozitivno utjecati na povjerenje interesno – utjecajnih skupina.²⁸

Direktiva 2014/95/EU i njezina implementacija u nacionalna zakonodavstva zemalja članica Europske unije izrodili su tri oblika uključenosti revizora (engl. Auditor's involvement) u nefinancijsko izvještavanje. „U prvom obliku, tj. „provjera postojanja izvješća“ (engl. presence of statement) zemlje članice Europske Unije osiguravaju da ovlaštenu revizor ili društvo za reviziju provjerava je li (konsolidirano) nefinancijsko izvješće uistinu sastavljeno i objavljeno. U drugom obliku, tj. „provjera sadržaja izvješća“ (engl. content of statement) zemlje članice mogu zahtijevati da informacije predstavljene (konsolidiranim) nefinancijskim izvješćem budu potvrđene od strane neovisnog pružatelja usluga revizije. U trećem obliku, tj. „konzistentno provjeravanje“ (engl. consistency check) neke od zemalja članica Europske Unije obvezale su da se potrebne objave informacija izvrše u sklopu izvješća posloводства, što može aktivirati zahtjeve iz Direktive 2013/34/EU prema kojima ovlaštenu revizor ili društvo za reviziju također treba:

- izraziti mišljenje o konzistentnosti izvješća posloводства u odnosu na financijske izvještaje za tu financijsku godinu i utvrditi je li izvješće posloводства pripremljeno u skladu sa odredbama primjenjivih zakona zemlje članice, te
- na temelju upoznatosti i razumijevanja kompanije i njezinog okruženja, stečenih pružanjem usluga revizije, utvrditi i identificirati materijalno značajne pogreške u izvješću posloводства, te pružiti pojašnjenje prirode svake takve pogreške.²⁹

²⁸ Accountancy Europe (International Federation of Accountants – IFAC) (2017) *How to respond to assurance needs on non-financial information: Discussion paper*. Dostupno na: <https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/171005-Publication-How-to-respond-to-assurance-needs-on-non-financial-information.pdf> [14. srpnja 2020.]

²⁹ CSR Europe, GRI, Odbor za računovodstvo (2017) *Member State Implementation of Directive 2014/95/EU*. Dostupno na: https://www.csreurope.org/sites/default/files/uploads/CSR%20Europe_GRI%20NFR%20publication_0.pdf [14. srpnja 2020.]

Zaključno, struka računovodstva i revizije raspolaže odgovarajućim alatima koji su nužni i neophodni za odgovor na pojavu i širenje prakse nefinancijskog izvještavanja, te posljedično potrebe za razumnim uvjerenjem o vjerodostojnosti i pouzdanosti prezentiranih nefinancijskih informacija.

3.5 Prednosti i nedostaci obveze sastavljanja nefinancijskih izvješća

„Direktiva 2014/95/EU je već ostvarila utjecaj na izvještavanje kompanija u Europskoj uniji, no iznimno je teško procijeniti kakav je utjecaj bio u prvim godinama primjene, posebno zbog spore implementacije Direktive u nacionalna zakonodavstva zemalja članica Europske unije. Pravi utjecaj Direktive moći će se utvrditi analizom nefinancijskih izvješća sastavljenih i objavljenih za poslovne godine 2019. i 2020., kada se zaostaci nacionalne regulative i perioda tranzicije izvještavanja kompanija prilagode novom načinu izvještavanja.“³⁰ Drugim riječima, regulatorni zahtjevi kao eksterni pritisak su iznimno važni u ostvarivanju utjecaja na kompanije, jer u kontekstu nefinancijskog izvještavanja eksterni pritisci ostvaruju bolje rezultate od internih pritisaka. Velike kompanije već su upoznate s nefinancijskim izvještavanjem, a neke od njih su i u trenutku donošenja Direktive 2014/95/EU imale povijest nefinancijskog izvještavanja. Međutim, u slučaju postavljanja obveze nefinancijskog izvještavanja potrebno je predstaviti prednosti tog načina izvještavanja onima koji se s njim prvi put susreću.

Oni koji se zalažu za dobrovoljno izvještavanje tvrde da tim pristupom mogu kreirati izvješća prema specifičnim željama i potrebama s njima povezanih interesno – utjecajnih skupina, tzv. „tailor – made“ izvješća. S druge strane, u slučaju dobrovoljnog sastavljanja nefinancijskih izvješća samo izvješće može izgubiti smisao jer se mogu prezentirati samo pozitivne informacije, informacije korisne samo specifičnoj interesno – utjecajnoj skupini povezanoj s kompanijom, te se specifičnim krojenjem nefinancijskih izvješća gubi mogućnost njihovog uspoređivanja s nefinancijskim izvješćima drugih kompanija. Nadalje, nefinancijska izvješća upitne kvalitete, tj. neprovjerena i/ili nerevidirana nefinancijska izvješća, su *in rerum natura* bezvrijedna. Prethodno navedeni problem se rješava uvođenjem obveze sastavljanja nefinancijskih izvješća, ali prema zadanom okviru, što omogućava usporedbu i ocjenu informacija predstavljenih u izvješću. Zadavanje univerzalnog okvira sastavljanja nefinancijskih

³⁰ KPMG (2017) The road ahead: *The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2017*. Dostupno na: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/be/pdf/2017/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf> [15. srpnja 2020.]

izvješća određenim kompanijama može stvoriti poteškoće u prikupljanju svih podataka zahtijevanih po okviru, što može prouzročiti nepredviđene troškove sastavljaču izvješća, pritom ne dajući garanciju da će zahtjevi i potrebe krajnjih korisnika biti zadovoljeni, štoviše uz istovremeno postojanje opasnosti da finalni proizvod, tj. nefinancijsko izvješće, neće stvoriti dodanu vrijednost onome za koga je namijenjeno. Različite interesno – utjecajne skupine imaju različite informacijske zahtjeve i potrebe, što podrazumijeva da standardizacija nefinancijskog izvještavanja potencijalno dovodi do zanemarivanja specifičnih potreba krajnjih korisnika koji mogu biti iznimno važni za poslovanje pojedine kompanije sastavljača izvješća. Uvođenjem obveznog nefinancijskog izvještavanja, kompanije moraju prikupiti i objaviti informacije o svom nefinancijskom aspektu poslovanja, što ih čini javno dostupnim. Navedene nefinancijske informacije potencijalni konkurenti na tržištu mogu iskoristiti i ugroziti komercijalnu poziciju kompanije sastavljača nefinancijskog izvješća.

S obzirom na to da krajnji korisnici nefinancijskih izvješća imaju potrebu za razumnim uvjerenjem o vjerodostojnosti i pouzdanosti prezentiranih nefinancijskih informacija, na kraju procesa izvještavanja mora postojati stručna i ovlaštena osoba koja bi potvrdila točnost, potpunost, istinitost i kvalitetu prezentiranih nefinancijskih informacija, što podrazumijeva angažiranje revizora te dodatni utrošak vremena i novčanih sredstava. Iako bi regulacija nefinancijskog izvještavanja prouzročila dodatan utrošak novčanih sredstava, mala je vjerojatnost da bi taj utrošak bio značajnog iznosa. „I dalje je više pravilo nego iznimka da menadžment, s naglaskom na financijskom direktoru, vidi suvremene inicijative održivog razvoja te društvene i ekološke odgovornosti kao nepotrebnu „stavku troškova“, umjesto kao priliku za kompaniju i kao njihovu moralnu obvezu.“³¹ Konačno, iznimno je važno sagledati koji akteri žele dobrovoljno sastavljanje nefinancijskih izvješća, a koji uvođenje zakonske obveze. Postavljanjem identične obveze pred sve aktere, velike će se i u nefinancijsko izvještavanje upućene kompanije toj obvezi prilagoditi i istu iskoristiti, dok će manje kompanije željeti individualizirani pristup pripremanja nefinancijskih izvješća, krojenih prema specifičnim potrebama njima bitnih, manjih interesno – utjecajnih skupina.

Sumirajući prethodno navedeno, u Tabeli 4 rezimirani su ključni razlozi u prilog i ključni razlozi protiv dobrovoljnog i obveznog pristupa nefinancijskom izvještavanju, na temelju

³¹ Maas, K. i Vermeulen, M. (2019) *A systemic view on the impacts of regulating non-financial reporting*. Rotterdam: PBL Netherlands Environmental Agency

istraživanja provedenog od strane poljskog instituta iz grada Szczecina. S jedne strane, dobrovoljni pristup nefinancijskom izvještavanju omogućava kompanijama izbor učestalosti sastavljanja i objavljivanja nefinancijskog izvješća (npr. kvartalna, godišnja ili dvogodišnja dinamika), ključnih pokazatelja o kojima se izvještava te prilagođavanje specifičnim zahtjevima i potrebama interesno – utjecajnih skupina značajnih kompanijama. Nadalje, kritika dobrovoljnog pristupa nefinancijskom izvještavanju je da rezultira objavom nepotpunih izvješća i da je sklon pristranom interpretiranju prikupljenih podataka, kao i „manipulaciji, forsiranju ili zlouporabi zelenog imidža radi ostvarivanja koristi za kompaniju sastavljača izvješća, tzv. „greenwashing“, iako se ista kritika može uputiti i obveznom pristupu nefinancijskom izvještavanju.“³² S druge strane, „kompanije obuhvaćene regulativom obveznog nefinancijskog izvještavanja teže zadovoljavanju propisanog minimuma informacijskih zahtjeva, odnosno ostvarivanju usklađenosti s regulativom.“³³ Kritika takvom odnosu prema obvezi nefinancijskog izvještavanja odnosi se na činjenicu da kompanije ciljaju na minimiziranje troškova izvještavanja i „stavljanje kvačice u kvadratić“. Također, menadžment kompanije obuhvaćene regulativom obveznog nefinancijskog izvještavanja je u strahu da će usporedba objavljenih nefinancijskih informacija kompanije s njezinim konkurentima ukazati na slabosti poslovanja promatrane kompanije i time se negativno odraziti na percepciju investitora o poslovanju kompanije. „Jedna od ključnih prednosti obveznog pristupa nefinancijskom izvještavanju je smanjenje sistematskog rizika pojave kompanija „slijepih putnika“ u nefinancijskom izvještavanju, odnosno regulativna stimulacija inače „lijenih“ kompanija da steknu osjećaj korporativne odgovornosti za utjecaj koji imaju na pitanja iz nefinancijskog područja njihovog poslovanja.“³⁴

³² Dobra Hrvatska – Poslovna inicijativa za afirmaciju društvene odgovornosti i održivog razvoja (2016). *Greenwashing: forsiranje ili zlouporaba zelenog imidža radi egoistične koristi kompanija*. Dostupno na: <https://odgovorno.hr/o-dop-u-strucno/greenwashing-forsiranje-ili-zlouporaba-zelenog-imidza-radi-egoisticne-koristi-kompanija/> [15. srpnja 2020.]

³³ Hąbek, P. i Wolniak, R. (2013) European Union regulatory requirements relating to Sustainability Reporting: The case of Sweden, *Scientific Journals of Maritime University of Szczecin*, 34 (106), str. 40-47.

³⁴ Maas, K. i Vermeulen, M. (2019) *A systemic view on the impacts of regulating non-financial reporting*. Rotterdam: PBL Netherlands Environmental Agency

Tabela 4 Razlozi za i protiv dobrovoljnom i obveznom pristupu nefinancijskom izvještavanju

Pristupi nefinancijskom izvještavanju	Razlozi za	Razlozi protiv
Dobrovoljno (engl. Voluntary)	Fleksibilnost	Mogućnost sukoba interesa
	Neposrednost	Neadekvatnost sankcija
	Usklađenost i izomorfizam, tj. pojava da se kompanije odlučuju na nefinancijsko izvještavanje jer i druge kompanije izvještavaju	Mogućnost neadekvatnosti provođenja
	Kolektivni interes industrije	Globalna konkurencija Nedovoljni resursi
Obvezno (engl. Mandatory)	Mijenjanje korporativne kulture – nastavak inovacija i iznad minimuma regulatornih zahtjeva	Osjetan jaz u znanju između regulatora i industrije
	Nepotpunost dobrovoljno sastavljenih izvješća	Univerzalan pristup neće odgovarati svim akterima
	Usporedivost	Nefleksibilnost uslijed promjena i kompleksnost
	Sprječavanje neizvještavanja o negativnim performansama (engl. negative externalities)	Nedostatak inicijative za inovacijama
	Pravna izvjesnost	Ograničavanje učinkovitosti i kompetitivnosti
	Sprječavanje tržišnih neuspjeha regulativom	
	Smanjenje sistematskog rizika pojave kompanija „slijepih putnika“ u CSR izvještavanju	
	Mogućnost smanjenja troškova	
Standardizacija/Pravedna tržišna utakmica		
Jednak tretman svim investitorima		

Izvor: Hąbek, P. i Wolniak, R. (2013). European Union regulatory requirements relating to Sustainability Reporting: The case of Sweden. *Scientific Journals of Maritime University of Szczecin*, 34 (106), str. 40-41.

3.6 Preporučeni okviri za nefinancijsko izvještavanje

Prema Direktivi 2014/95/EU, prilikom izrade nefinancijskog izvješća kompanije se mogu osloniti na visokokvalitetne i općepriznate okvire izvještavanja, bilo da se radi o nacionalnim okvirima izvještavanja, EU okvirima izvještavanja ili međunarodnim okvirima izvještavanja. Neovisno o tome koji okvir izvještavanja koristi, kompanija mora navesti odabrani okvir u samom izvješću. U međunarodne okvire izvještavanja najčešće se uključuju:

- UNGC (engl. United Nations Global Compact) okvir – pokret koji potiče kompanije da na dobrovoljnoj osnovi usklađuju svoje poslovne operacije i strategije prema „deset univerzalno prihvaćenih načela (engl. Global Compact Principles) u područjima:
 - a) Ljudskih prava (poslovanje treba podržavati i poštivati zaštitu međunarodno proglašenih ljudskih prava; osiguravati i brinuti da kompanija ne učestvuje, tj. da nije suučesnik u kršenju ljudskih prava),
 - b) Radnih uvjeta (kompanija treba podržavati slobodu udruživanja i priznavati pravo kolektivnog pregovaranja; ukidanje svakog oblika prisilnog i obveznog rada; učinkovito ukidanje rada djece; ukidanje diskriminacije u pogledu zaposlenosti i struke),
 - c) Okoliša i ekologije (kompanija treba podržavati pristup predostrožnosti klimatskim promjenama i očuvanju okoliša; kompanija treba poduzimati inicijative kojima promovira veću ekološku odgovornost; kompanija treba poticati razvoj i širenje uporabe ekološki prihvatljive tehnologije), i
 - d) Borbe protiv korupcije (kompanija se treba boriti protiv svih oblika korupcije, što uključuje iznudu i potkupljivanje).³⁵

Također, UNGC potiče kompanije da donose odluke i poduzimaju aktivnosti usklađene s ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda (engl. Sustainable development goals).

- OECD – ov okvir (engl. Organisation for Economic Co-operation and Development) – Vodič za multinacionalne kompanije (engl. Guidelines for MNE – Multinational Enterprises) – predstavlja preporuke vlada zemalja članica OECD – a multinacionalnim

³⁵ UN Global Compact (2019) *Basic Guide: Communication on Progress*. New York: United Nations Global Compact Office

kompanijama po pitanju odgovornog vođenja poslovanja u inozemstvu. „Multinacionalne kompanije trebaju iznimno voditi računa o postojećim, uhodanim politikama u zemljama u kojima posluju, kao i o stavovima različitih interesno – utjecajnih skupina.“³⁶

- ISO 26000 (engl. International Organisation for Standardisation 26000) okvir – predstavlja „dobrovoljni standard razvijen s ciljem ostvarivanja doprinosa kompanija održivom razvoju kroz društvenu odgovornost njihovog poslovanja.“³⁷
- GRI (engl. Global Reporting Initiative) okvir – predstavlja „set modularnih standarda sastavljen od tri opća i trideset tri međusobno povezana, tematski specifična Standarda koji pokrivaju ekonomsko, okolišno i društveno područje.“³⁸ „Cilj GRI – ja je unaprjeđenje kvalitete izvještavanja kompanija o društveno odgovornom poslovanju na istu razinu na kojoj se nalazi financijsko izvještavanje, u smislu pouzdanosti, vjerodostojnosti, pravodobnosti, usporedivosti i provjerljivosti prezentiranih informacija.“³⁹
- IIRC (engl. International Integrated Reporting Council) okvir – „promovira komuniciranje o stvaranju dodane vrijednosti, kao idućeg logičnog koraka u procesu evolucije korporativnog izvještavanja. Okvir je prvenstveno namijenjen za one organizacije koje pripremaju integrirane izvještaje.“⁴⁰
- Trojna deklaracija o načelima poslovanja multinacionalnih kompanija i socijalnim politikama Međunarodne organizacije rada.

Cilj općepriznatih okvira je ograničiti administrativni teret i omogućiti usporedivost informacija koje se objavljuju. Europska komisija je tako omogućila značajnu fleksibilnost kompanijama u odabiru okvira za sastavljanje nefinancijskog izvješća koji im najviše odgovara.

³⁶ OECD (2011) *Guidelines for Multinational Enterprises*. Pariz: OECD Office Publishing

³⁷ International Organisation for Standardisation 26000 (2010). *Guidance on social responsibility*. Dostupno na: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:26000:ed-1:v1:en> [15. srpnja 2020.]

³⁸ DQS CFS (2016). *Transition to the GRI Standards: understanding the main changes*. Dostupno na: <http://dqs-cfs.com/2016/09/transition-gri-standards-understanding-main-changes/> [15. srpnja 2020.]

³⁹ Nacionalni portal za društveno odgovorno poslovanje – DOP (2010). *Leksikon održivog razvoja – Globalna inicijativa za izvještavanje*. Dostupno na: <https://www.dop.hr/globalna-inicijativa-za-izvjestavanje/> [15. srpnja 2020.]

⁴⁰ IIRC (2013). *The IIRC*. Dostupno na: <https://integratedreporting.org/the-iirc-2/> [15. srpnja 2020.]

4 Regulatorni okviri nefinancijskog izvještavanja odabranih zemalja članica Europskog gospodarskog prostora

4.1 Obilježja uzorka istraživanja

U prethodnoj analizi zahtjeva Direktive 2014/95/EU prikazana su nastojanja Europske Unije u standardiziranju nefinancijskog izvještavanja i formalizaciji zahtjeva za transparentnosti. Međutim, zemlje članice imaju izvjestan stupanj slobode u prilagodbi zahtjeva Direktive domicilnim prilikama ili pak implementiraju zahtjeve Direktive identično kako stoji u Direktivi, odnosno izostavljaju iz primjene određene zahtjeve iz Direktive.

U idućem pregledu temeljitije se analiziraju ključni aspekti regulatornih okvira nefinancijskog izvještavanja „najbogatijih“ zemalja članica Europskog gospodarskog prostora po BDP – u per capita. Analizirani ključni aspekti regulatornih okvira nefinancijskog izvještavanja nacionalnih zakonodavstava obuhvaćaju:

- Zakon/e u koji/e su ugrađeni zahtjevi o nefinancijskom izvještavanju iz Direktive 2014/95/EU,
- Obveznici sastavljanja nefinancijskih izvješća,
- Forma nefinancijskog izvještavanja,
- Zahtijevane i potrebne informacije sukladno nacionalnim propisima,
- Obveza revizije nefinancijskih izvješća i
- Sankcije za objavu netočnih informacija.

U Tabeli 5 navedene su „najbogatije“ zemlje Europskog gospodarskog prostora prema kriteriju BDP – a per capita te je prezentirana implementacija zahtjeva Direktive 2014/95/EU po ključnim aspektima u nacionalna zakonodavstva tih zemalja. Međutim, iz analize je isključena Kneževina Liechtenstein zbog praktičnih razloga, iako je zemlja članica Europskog gospodarskog prostora. „Kneževina Liechtenstein s populacijom od 38.749 stanovnika, površinom od svega 160 kvadratnih kilometara, bruto domaćim proizvodom od 6,9 milijardi USD i bruto domaćim proizvodom per capita od 177.454,32 USD u 2019. godini“⁴¹ te statusom porezne oaze, teško se može mjerodavno uspoređivati s preostalim zemljama EEA – a uzetim u analizu.

⁴¹ International Monetary Fund – IMF (2019). *Report on Gross domestic product per capita – Europe*. Dostupno na: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62771448> [16. srpnja 2020.]

Tabela 5 Analiza implementacije zahtjeva Direktive 2014/95/EU po ključnim aspektima u nacionalna zakonodavstva „najbogatijih“ zemalja članica Europskog gospodarskog prostora prema kriteriju BDP – a per capita

Zemlja	Luksemburg	Norveška	Irska	Island	Danska	Nizozemska	Švedska	Austrija
BDP per capita, u tekućim cijenama, u USD, za 2019. godinu	113.196,49	77.975,43	77.771,21	67.037,34	59.795,27	52.367,85	51.241,91	50.022,61
Definicija velike kompanije	≈	=	=	≈	≈	=	≈	=
Definicija entiteta od javnog interesa	≈	≈	=	≈	≈	≈	≈	≈
Tematika i sadržaj izvještavanja	=	=	=	=	=	=	≈	=
Okvir izvještavanja	=	=	=	=	≈	=	=	=
Format izvješća	=	≈	=	≈	≈	≈	≈	≈
Uključenost revizora	=	=	=	≈	≈	≈	=	=
Kazne zbog neusklađivanja	≈	≈	≈	≈	≈	X	≈	≈
Načelo „sigurne luke“	=	X	=	=	X	=	=	=
Obveza izvještavanja o raznolikosti	=	=	≈	≈	≈	=	=	≈

Izvor: Member State Implementation of Directive 2014/95/EU. A comprehensive overview of how Member States are implementing the EU Directive on Non-financial and Diversity Information (CSR Europe & GRI, 2017.), Report on Gross domestic product per capita – Europe (International Monetary Fund – IMF, 2019.)

U Tabeli 5 znak „=” podrazumijeva da su zahtjevi implementirani u nacionalno zakonodavstvo identični onima iz Direktive 2014/95/EU, znak „≈” podrazumijeva da su zahtjevi implementirani u nacionalno zakonodavstvo prilagođeni domicilnim prilikama te se razlikuju od onih iz Direktive 2014/95/EU, a znak „X” podrazumijeva da je zemlja članica izostavila iz primjene određeni zahtjev iz Direktive 2014/95/EU.

4.2 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Luksemburgu

Direktiva 2014/95/EU „u nacionalno zakonodavstvo Luksemburga implementirana je kroz Zakon o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti A 156 (engl. Law on the Publication of Non-financial Information and Information on Diversity A156).“⁴²

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Luksemburga definirani su obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća kao „kompanije pravnog oblika dioničkog društva (franc. société anonyme), europske kompanije (franc. société européenne), hibridni oblik između ortaštva i društva s ograničenom odgovornošću specifičan za zemlje zapadne Europe (franc. société en commandite par actions) i društva s ograničenom odgovornošću (franc. société à responsabilité limitée) koje zadovoljavaju iduće kumulativne kriterije:

- kompanija je entitet od javnog interesa (kompanije uvrštene na burzu, banke, osiguravajuća društva, društva za reosiguranje i kompanije koje su za Luksemburg od posebnog javnog interesa),
- kompanije trebaju premašiti barem dva od iduća tri kriterija na datum bilance i to dvije financijske godine za redom:
 1. ukupna aktiva, tj. ukupna vrijednost imovine: 20 milijuna EUR;
 2. ukupan neto prihod: 40 milijuna EUR;
 3. prosječan broj stalno zaposlenih tijekom financijske godine: 250, i
- kompanije trebaju premašiti kriterij prosječnog broja zaposlenih od 500 na datum bilance.

⁴² CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [20. srpnja 2020.]

Također, za osiguravajuća društva i društva za reosiguranje, kriterij ukupnih neto prihoda je preimenovan u bruto zaračunate premije u skladu s Direktivom 91/674/EEC.“⁴³

„Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Luksemburga definirane su forme nefinancijskog izvještavanja, bilo u sklopu izvješća posloводства ili kao zasebno nefinancijsko izvješće objavljeno uz izvješće posloводства, ili objavom na službenoj mrežnoj stranici kompanije, u roku od 6 mjeseci od datuma bilance, uz poveznicu na izvješće navedenu u izvješću posloводства. Zakon o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti A 156 pretpostavlja i sastavljanje i objavljivanje izvješća o raznolikosti za kompanije obveznike sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća. Nadalje, zahtijevane i potrebne nefinancijske informacije sukladno nacionalnim propisima Luksemburga uključuju politike, ishode i rizike, probleme s korupcijom i potkupljivanjem, kao i relevantne nefinancijske KPI – jeve vezane uz ekološka, društvena i pitanja zaposlenika. Navedeno podrazumijeva kratak opis poslovnog modela, primijenjenih politika kompanije za navedena pitanja uključujući i due diligence procese, ishod primjene tih politika, glavne rizike vezane uz navedena pitanja i nefinancijske KPI – jeve relevantne za specifičnost poslovanja kompanije. Informacije o raznolikosti uključuju raznolikost uprave ili menadžmenta, što podrazumijeva informacije o spolu, dobi, kvalifikacijama i sl.“⁴⁴

Zakon o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti A 156 utvrđuje „obvezu revizije nefinancijskih izvješća kroz uključenost revizora u „provjeru postojanja izvješća“ (engl. presence of statement) kojom ovlašteni revizor ili društvo za reviziju provjerava je li (konsolidirano) nefinancijsko izvješće uistinu sastavljeno i objavljeno.“⁴⁵ Nadalje, u osiguranju usklađenosti primjene Zakona o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti A 156 preporuča se vođenje dvama načelima, načelom „usklađi se i objasni“ i načelom „sigurne luke“.

⁴³ Arendt (2017). *Luxembourg Newsflash – Disclosure of non-financial and diversity information*. Dostupno na: https://www.arendt.com/jcms/gen_10753/en/luxembourg-newsflash-disclosure-of-non-financial-and-diversity-information [20. srpnja 2020.]

⁴⁴ CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [20. srpnja 2020.]

⁴⁵ Journal officiel du Grand-Duché de Luxembourg (2016) *Zakon o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti*. Luxembourg: Justice, A 156, str. 2653-2656.

„Izmjenama i dopunama iz 2017. godine Zakona o trgovačkim društvima utvrđuje se novčana kazna u iznosu od 500,00 do 25.000,00 EUR za nepoštivanje propisanih zahtjeva, u smislu objave netočnih informacija ili neobjavljivanja zahtijevanih nefinancijskih informacija sukladno nacionalnim propisima Luksemburga.“⁴⁶

4.3 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Norveškoj

Direktiva 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Norveške implementirana je kroz amandman na Zakon o računovodstvu (engl. Amendment to the Accounting Act).

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Norveške definirani su obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća, odnosno kompanije obuhvaćene zahtjevima Direktive 2014/95/EU i posljedično nacionalnog zakona Norveške, a to su „kompanije koje zadovoljavaju iduće kriterije:

- kompanije koje premašuju kriterij prosječnog broja zaposlenih od 500 u financijskoj godini za koju se izvješće sastavlja i objavljuje,
- kompanije koje su entiteti od javnog interesa (kompanije uvrštene na burzu, banke i druge kreditne institucije te osiguravajuća društva), i
- kompanije koje na datum bilance imaju:
 1. ukupnu aktivu, tj. ukupnu vrijednost imovine veću od 20 milijuna EUR ili
 2. ukupan neto prihod veći od 40 milijuna EUR.“⁴⁷

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Norveške definirana je forma nefinancijskog izvještavanja, i to kao dijela izvješća posloводства. Norveški Zakon o računovodstvu pretpostavlja i sastavljanje i objavljivanje izvješća o raznolikosti za kompanije obveznike sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća. Nadalje, zahtijevane i potrebne nefinancijske informacije sukladno nacionalnim propisima Norveške uključuju „odgovore na ekološka i društvena pitanja, pitanja zaposlenika, poštivanja ljudskih prava, korupcije i mjera za borbu protiv korupcije. U izvješću je potrebno prezentirati opis poslovnog modela kompanije, primijenjene politike kompanije vezane za prethodno navedena pitanja i

⁴⁶ Journal officiel du Grand-Duché de Luxembourg (2017) *Izmjene Zakona o trgovačkim društvima iz 10. kolovoza 1915. godine*. Luxembourg: Justice, A 1066, str. 72-74.

⁴⁷ Lovdata (2019) *Zakon o računovodstvu*. Oslo: Finansdepartementet, LOV-2019-06-21-57, str. 5-6.

ishode primjene tih politika, glavne rizike s kojima se kompanija suočava vezano za prethodno navedena pitanja i poslovne aktivnosti, te sve nefinancijske KPI – jeve koji su u primjeni.“⁴⁸

Norveški Zakon o računovodstvu utvrđuje „obvezu revizije nefinancijskih izvješća kroz uključenost revizora u „provjeru postojanja izvješća“ (engl. presence of statement) kojom ovlaštenu revizor ili društvo za reviziju provjerava je li (konsolidirano) nefinancijsko izvješće uistinu sastavljeno i objavljeno.“⁴⁹ Međutim, u osiguranju usklađenosti primjene norveškog Zakona o računovodstvu nije specificirana preporuka vođenja dvama načelima, načelom „usklađeni se i objasni“ i načelom „sigurne luke“.

„Amandmanom na Zakon o računovodstvu utvrđuje se novčana kazna u maksimalnom iznosu od 53.300,00 NOK za kompanije obveznike sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća u slučaju zakašnjelog podnošenja nefinancijskog izvješća, i to:

- 1.025,00 NOK tjedno u prvih osam tjedana,
- 2.050,00 NOK tjedno u idućih deset tjedana, i
- 3.075 NOK tjedno u posljednjih osam tjedana.

Nadalje, prema Zakonu o računovodstvu Norveške nesastavljanje i neobjavljivanje zahtijevanih nefinancijskih informacija sukladno nacionalnim propisima predstavlja prekršaj koji može uzrokovati kaznu zatvora u trajanju do dvije godine za odgovorne osobe u organizaciji. Teži računovodstveni prekršaji predviđaju kaznu zatvora u trajanju i do šest godina.“⁵⁰

4.4 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Irskoj

Direktiva 2014/95/EU „u nacionalno zakonodavstvo Irske implementirana je kao dio paketa regulatornih rješenja Europske unije (engl. 2017. EU Regulations) kroz izmjene i dopune domaćeg Zakona o trgovačkim društvima (engl. Companies Act, CA14) iz 2014. godine.“⁵¹

⁴⁸ CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [20. srpnja 2020.]

⁴⁹ Lovdata (2019) *Zakon o računovodstvu*. Oslo: Finansdepartementet, LOV-2019-06-21-57, str. 5-6.

⁵⁰ SANDS – Steenstrup Stordrange (2017). *EU reform of Corporate Social Responsibility reporting standards for large companies is due to be implemented in Norway as a result of the introduction of Directive 2014/95/EU*. Dostupno na: <https://www.sands.no/media/258396/eu-reform-of-corporate-social-responsibility.pdf> [20. srpnja 2020.]

⁵¹ PWC Ireland (2019). *Ireland's Non-Financial Reporting requirements: What do they mean for your business?* Dostupno na: <https://www.pwc.ie/services/audit-and-assurance/publications/meeting-the-requirements-of-the-irish-non-financial-reporting-directive.html> [20. srpnja 2020.]

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Irske, kroz Zakon o trgovačkim društvima CA14 (2014.), definirani su obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća kao „kompanije koje zadovoljavaju iduće kriterije:

- Samostalna kompanija ili holding kompanija (grupa) čiji je prosječan broj zaposlenih veći od 500 u financijskoj godini za koju se izvješće sastavlja i objavljuje,
- Kompanija koja se vodi kao „ineligible entity“, tj. entitet od javnog interesa, što, u grubo, podrazumijeva kompanije koje ne ostvaruju pravo na određene poštude ili isključenja unutar irskog Zakona o računovodstvenom izvještavanju CAA17 (engl. Companies financial statements Act CAA17, 2017.), primjerice kompanije čijim vrijednosnim papirima se trguje na nekom od uređenih tržišta vrijednosnih papira bilo koje od zemalja članica EEA – a, ovlaštene kreditne institucije, ovlaštena osiguravajuća društva, kompanije koje pružaju neku od specifičnih financijskih usluga prema Annex – u A, kompanije osnovane od strane Republike Irske ili druge zemlje članice Europske unije koje predstavljaju posebni javni interes zbog prirode poslovanja, veličine ili broja zaposlenih, investicijska društva i dr., i
- Kompanije koje se prema irskom Zakonu o trgovačkim društvima CA14 (2014.) smatra velikim kompanijama. Drugim riječima, kompanije koje prema članku 280H Zakona o trgovačkim društvima CA14 nisu mikro, mali ili srednji poduzetnici, već su samostalne kompanije ili holding kompanije (grupe) koje ispunjavaju barem dva od iduća tri neophodna kriterija u financijskoj godini za koju se izvješće sastavlja i objavljuje:
 1. ukupna aktiva, tj. ukupna vrijednost imovine veća od 20 milijuna EUR;
 2. ukupan neto prihod veći od 40 milijuna EUR;
 3. prosječan broj stalno zaposlenih tijekom financijske godine veći od 250.⁵²

„Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Irske definirane su forme nefinancijskog izvještavanja, bilo u sklopu izvješća posloводства ili kao zasebno nefinancijsko izvješće objavljeno na službenoj mrežnoj stranici kompanije unutar 6 mjeseci od završetka financijske godine, uz poveznicu na izvješće navedenu u izvješću posloводства. Zakon o trgovačkim društvima CA14 (2014.) pretpostavlja i sastavljanje i objavljivanje izvješća o

⁵² Irish Statute Book – ISB (2014) *Companies Act*. Dublin: Houses of the Oireachtas, 38/2014, str. 2-4.

raznolikosti za kompanije obveznike sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća, osim za velike kompanije uvrštene na burzu koje emitiraju i druge vrijednosne papire osim dionica, kojima se trguje na uređenom tržištu vrijednosnih papira. Nadalje, zahtijevane i potrebne nefinancijske informacije sukladno nacionalnim propisima Irske uključuju odgovore na ekološka i društvena pitanja, pitanja zaposlenika, poštivanja ljudskih prava, korupcije i mjera za borbu protiv korupcije. U izvješću je potrebno prezentirati opis poslovnog modela kompanije, primijenjene politike kompanije vezane za prethodno navedena pitanja i ishode primjene tih politika, glavne rizike s kojima se kompanija suočava vezano za prethodno navedena pitanja i poslovne aktivnosti, te sve nefinancijske KPI – jeve koji su u primjeni.“⁵³

Irski Zakon o računovodstvenom izvještavanju CAA17 utvrđuje „obvezu revizije nefinancijskih izvješća kroz uključenost revizora u „provjeru postojanja izvješća“ (engl. presence of statement) kojom ovlaštenu revizor ili društvo za reviziju provjerava je li (konsolidirano) nefinancijsko izvješće uistinu sastavljeno i objavljeno.“⁵⁴ Također, u osiguranju usklađenosti primjene irskog Zakona o trgovačkim društvima CA14 preporuča se vođenje dvama načelima, načelom „usklađi se i objasni“ i načelom „sigurne luke“.

„Irskim Zakonom o trgovačkim društvima CA14 utvrđeno je da će nepridržavanje odredbi, odnosno nepoštivanje propisanih zahtjeva u smislu objave zahtijevanih nefinancijskih informacija sukladno nacionalnim propisima Irske uzrokovati osudu za kazneno djelo i da će osoba odgovarati po skraćenom postupku za novčanu kaznu klase A ili kaznom zatvora u trajanju ne duljem od 6 mjeseci, ili oboje.“⁵⁵

4.5 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja na Islandu

Direktiva 2014/95/EU „u nacionalno zakonodavstvo Islanda implementirana je kroz izmjene i dopune domaćeg Zakona o računovodstvu 3/2006 (engl. Amendments to Accounting Act 3/2006).“⁵⁶

⁵³ CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [20. srpnja 2020.]

⁵⁴ Irish Statute Book – ISB (2017) *Companies Accounting Act*. Dublin: Houses of the Oireachtas, 9/2017, str. 74-75.

⁵⁵ Irish Statute Book – ISB (2014) *Companies Act*. Dublin: Houses of the Oireachtas, 38/2014, str. 6-7.

⁵⁶ Félag löggiltra endurskoðenda – FLE (2019). *Non – financial disclosure*. Dostupno na: <https://www.fle.is/is/utgafa/ahugaverdar-greinar/ofjarhagsleg-upplysingagjof> [21. srpnja 2020.]

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Islanda definirani su obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća, odnosno kompanije obuhvaćene zahtjevima Direktive 2014/95/EU i posljedično islandskog Zakona o računovodstvu 3/2006, a to su „kompanije koje zadovoljavaju iduće kriterije:

- kompanije koje premašuju kriterij prosječnog broja zaposlenih od 250 u financijskoj godini za koju se izvješće sastavlja i objavljuje,
- kompanije koje na datum bilance imaju:
 1. ukupnu aktivu, tj. ukupnu vrijednost imovine veću od 3 milijarde ISK ili
 2. ukupan neto prihod veći od 6 milijardi ISK, i
- kompanije koje su entiteti od javnog interesa (kompanije uvrštene na burzu, kreditne institucije, osiguravajuća društva i mirovinski fondovi).⁵⁷

„Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Islanda definirana je forma nefinancijskog izvještavanja, i to kao dodatak ukupnom izvješću koje sastavlja uprava kompanije, tj. izvješću posloводства. Islandski Zakon o računovodstvu 3/2006 pretpostavlja i sastavljanje i objavljivanje izvješća o raznolikosti za sve velike kompanije, odnosno entitete od javnog interesa. Nadalje, zahtijevane i potrebne nefinancijske informacije sukladno nacionalnim propisima Islanda uključuju odgovore na ekološka i društvena pitanja, pitanja zaposlenika, poštivanja ljudskih prava, korupcije i mjera za borbu protiv korupcije. U izvješću je potrebno prezentirati opis poslovnog modela kompanije, primijenjene politike kompanije vezane za prethodno navedena pitanja i ishode primjene tih politika, glavne rizike s kojima se kompanija suočava vezano za prethodno navedena pitanja i poslovne aktivnosti, te sve nefinancijske KPI – jeve koji su u primjeni.“⁵⁸

Islandski Zakon o računovodstvu 3/2006 utvrđuje „obvezu revizije nefinancijskih izvješća kroz uključenost revizora u „provjeru postojanja izvješća“ (engl. presence of statement) kojom ovlaštenu revizor ili društvo za reviziju provjerava je li (konsolidirano) nefinancijsko izvješće uistinu sastavljeno i objavljeno, ali i kroz uključenost revizora u „konzistentno

⁵⁷ Samtök fjármálafyrirtækja – SFF (2017) *Amendments to Accounting Act*. Fjármálastöðugleikanefnd, 3/2006, str. 7-8.

⁵⁸ CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [20. srpnja 2020.]

provjeravanje“ (engl. consistency check) objava nefinancijskih informacija kao dijela pregledavanja samog izvješća posloводства.“⁵⁹ Također, u osiguranju usklađenosti primjene Zakona o računovodstvu 3/2006 preporuča se vođenje dvama načelima, načelom „usklađi se i objasni“ i načelom „sigurne luke“.

„Islandskim Zakonom o računovodstvu 3/2006 utvrđeno je da će svaki prekršaj odredbi Zakona o računovodstvu 3/2006 uzrokovan namjerom ili značajnim nemarom i nepažnjom prouzročiti novčane kazne ili kazne zatvora u trajanju do 6 godina, uz pretpostavku da ne postoje strože kazne predviđene drugim zakonima za ovakav prekršaj.“⁶⁰

4.6 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Danskoj

Direktiva 2014/95/EU „u nacionalno zakonodavstvo Danske implementirana je kroz izmjene i dopune domaćeg Zakona o financijskim izvještajima L 117 (engl. Act amending the Danish Financial Statements Act L 117).“⁶¹

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Danske, kroz Zakon o financijskim izvještajima L 117, definirani su obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća kao „kompanije koje zadovoljavaju iduće kriterije:

- Velike kompanije sukladno definiciji Direktive 2014/95/EU,
- Kreditne institucije i osiguravajuća društva s prosječno više od 500 zaposlenih u financijskoj godini za koju se izvješće sastavlja i objavljuje,
- Kompanije s manje od 500 zaposlenih u financijskoj godini za koju se izvješće sastavlja i objavljuje trebaju izvještavati o poštivanju ljudskih prava, pitanjima klime i okoliša, i
- Također, od 2018. godine, temeljem izmjena i dopuna danskih Zakona o financijskim izvještajima i Zakona o trgovačkim društvima, sve kompanije iz razreda C i D prema trenutačnoj kategorizaciji kompanija po razredima izvještavanja (od razreda izvještavanja A – mikro poslovni subjekti do razreda izvještavanja D – velike kompanije uvrštene na

⁵⁹ Félag löggiltra endurskoðenda – FLE (2019). *Non – financial disclosure*. Dostupno na: <https://www.fle.is/is/utgafa/ahuga/verdar-greinar/ofjarhagsleg-upplysingagjof> [21. srpnja 2020.]

⁶⁰ Samtök fjármálafyrirtækja – SFF (2017) *Amendments to Accounting Act*. Fjármálastöðugleikanefnd, 3/2006, str. 7-8.

⁶¹ KPMG (2018). *The Danish Financial Statements Act*. Dostupno na: <https://home.kpmg/dk/en/home/services/audit/accounting-services/the-danish-financial-statements-act.html> [21. srpnja 2020.]

burzu), sukladno Zakonu o financijskim izvještajima, postaju obvezne sastavljati i objavljivati izvješća o društveno odgovornom poslovanju koja sadrže informacije o primijenjenim politikama i procedurama po pitanjima društvene odgovornosti.“⁶²

„Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Danske definirane su forme nefinancijskog izvještavanja, odnosno opcije objavljivanja nefinancijskih izvješća:

- u sklopu izvješća posloводства (engl. management report), tj. kao dio godišnjeg izvješća,
- kao zasebno izvješće objavljeno na službenoj mrežnoj stranici kompanije, dostupno u razdoblju od sljedećih pet godina, s poveznicom u izvješću posloводства, i
- u sklopu izvješća uprave, tj. kao dio godišnjeg izvješća koje mora biti objavljeno u roku od 4 mjeseca za entitete od javnog interesa, odnosno u roku od 5 mjeseci za druge kompanije.

Danski Zakon o financijskim izvještajima L 117 pretpostavlja i sastavljanje i objavljivanje izvješća o raznolikosti za sve kompanije obveznike sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća i to u istom formatu prezentiranja kao i nefinancijske informacije. Nadalje, zahtijevane i potrebne nefinancijske informacije sukladno nacionalnim propisima Danske uključuju odgovore na ekološka i društvena pitanja, pitanja zaposlenika, poštivanja ljudskih prava, korupcije i mjera za borbu protiv korupcije. U izvješću je potrebno prezentirati opis poslovnog modela kompanije, primijenjene politike kompanije vezane za prethodno navedena pitanja i ishode primjene tih politika, glavne rizike s kojima se kompanija suočava vezano za prethodno navedena pitanja i poslovne aktivnosti, te sve nefinancijske KPI – jeve koji su u primjeni.“⁶³

Danski Zakon o financijskim izvještajima L 117 utvrđuje „obvezu revizije nefinancijskih izvješća kroz uključenost revizora u „provjeru postojanja izvješća“ (engl. presence of statement) kojom ovlaštenu revizor ili društvo za reviziju provjerava je li (konsolidirano) nefinancijsko izvješće uistinu sastavljeno i objavljeno, ali i kroz uključenost revizora u „konzistentno provjeravanje“ (engl. consistency check) objava nefinancijskih informacija kao dijela

⁶² KPMG (2017). *Ændringer til årsregnskabsloven*. Dostupno na: https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/dk/pdf/DK-2019/01/%C3%86ndringer_til_%C3%85RL2.PDF [21. srpnja 2020.]

⁶³ CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [21. srpnja 2020.]

pregledavanja samog izvješća posloводства. Nadalje, svake godine od 10% do 20% kompanija uvrštenih na burzu podliježe potpunom regulatornom pregledavanju postojanja i sadržaja nefinancijskih izvješća.“⁶⁴ Također, u osiguranju usklađenosti primjene danskog Zakona o financijskim izvještajima L 117 preporuča se vođenje načelom „usklađi se i objasni“, dok se načelo „sigurne luke“, koje podrazumijeva da informacije vezane za predmete u razvoju ili predmete u tijeku pregovora budu izostavljene u iznimnim slučajevima gdje bi otkrivanje takvih informacija bilo naštrb same kompanije i štetno za komercijalnu poziciju kompanije, ne primjenjuje.

„Danskim Zakonom o trgovačkim društvima (engl. Danish Companies Act – Danish Act on Public and Private Limited Companies) utvrđena je obligatornost definiranja ciljeva i politika koji se odnose na ekološka i društvena pitanja, pitanja zaposlenika, poštivanja ljudskih prava, korupcije i mjera za borbu protiv korupcije, te izvještavanje o prethodno navedenim pitanjima. Neobjavljivanje definiranih ciljeva i politika će prouzročiti novčane kazne sukladno članku 367. danskog Zakona o trgovačkim društvima. Vrhovni menadžment kompanije je obvezan definirati ciljeve i politike primjerene pojedinoj kompaniji, uzimajući pritom u obzir specifične okolnosti u kojima se mogu naći kompanija i industrija u kojoj kompanija posluje. Neostvarivanje definiranih ciljeva neće prouzročiti novčane kazne. Nadalje, neobjavljivanje zahtijevanih i potrebnih nefinancijskih informacija sukladno nacionalnim propisima Danske će prouzročiti novčane kazne sukladno članku 164. danskog Zakona o financijskim izvještajima L 117.“⁶⁵

4.7 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Nizozemskoj

Direktiva 2014/95/EU „u nacionalno zakonodavstvo Nizozemske implementirana je kroz Dekret o objavi nefinancijskih informacija PbEU L330 (engl. Decree disclosure of non-financial information PbEU L330) donesen 14. ožujka 2017. godine te kroz Dekret o objavi informacija o

⁶⁴ KPMG (2017). *Ændringer til årsregnskabsloven*. Dostupno na: https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/dk/pdf/DK-2019/01/%C3%86ndringer_til_%C3%85RL2.PDF [21. srpnja 2020.]

⁶⁵ Danish Business Authority (2016). *Implementation in Denmark of EU Directive 2014/95/EU on the disclosure of non-financial information*. Dostupno na: <http://csrgov.dk/file/557863/implementation-of-eu-directive.pdf> [21. srpnja 2020.]

raznolikosti PbEU L330 (engl. Decree disclosure of diversity policy PbEU L330) donesen 22. prosinca 2016. godine.“⁶⁶

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Nizozemske, kroz Dekret o objavi nefinancijskih informacija PbEU L330, definirani su obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća kao „kompanije koje zadovoljavaju iduće kriterije:

- kompanije koje su entiteti od javnog interesa (kompanije uvrštene na burzu, središnje kreditne institucije, osiguravajuća društva i banke),
- kompanije koje premašuju kriterij prosječnog broja zaposlenih od 500 u financijskoj godini za koju se izvješće sastavlja i objavljuje, i
- kompanije koje na dva uzastopna datuma bilance imaju:
 1. ukupnu aktivu, tj. ukupnu vrijednost imovine veću od 20 milijuna EUR ili
 2. ukupan neto prihod veći od 40 milijuna EUR.

Međutim, moguće izuzeće od obveze sastavljanja i objavljivanja nefinancijskog izvješća se odnosi na kompaniju koja zadovoljava prethodne kriterije, ali je kao podružnica dio grupe čija kompanija – majka objavljuje nefinancijsko izvješće u sklopu svoga izvješća posloводства. U tom slučaju će kompanija – majka objaviti nefinancijske informacije za cijelu grupu.“⁶⁷

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Nizozemske definirana je forma nefinancijskog izvještavanja, i to kao dio izvješća posloводства. „Objava zahtijevanih i potrebnih nefinancijskih informacija u formi zasebnog izvješća nije zadovoljavajuća za zakonodavnu vlast u Nizozemskoj, jer zakonodavac cilja na postizanje dosljednosti, tj. koherentnosti informacija sadržanih u nefinancijskom izvješću sa ostalim informacijama sadržanim u izvješću posloводства. Nizozemski Dekret o objavi informacija o raznolikosti PbEU L330 pretpostavlja i sastavljanje i objavljivanje izvješća o raznolikosti za sve velike kompanije uvrštene na burzu koje zadovoljavaju u dvije uzastopne financijske godine barem dva od iduća tri kriterija:

⁶⁶ CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [21. srpnja 2020.]

⁶⁷ Deloitte The Netherlands (2017) *Non-financial information in the management board's report for listed companies and other public interest entities*. Dostupno na: <https://www.iasplus.com/en/publications/netherlands/non-financial-information-dutch> [21. srpnja 2020.]

1. premašuju prosječan broj zaposlenih od 250 u financijskoj godini za koju se izvješće o raznolikosti sastavlja i objavljuje;
2. ukupna aktiva, tj. ukupna vrijednost imovine im je veća od 20 milijuna EUR;
3. ukupan neto prihod im je veći od 40 milijuna EUR.

Nadalje, zahtijevane i potrebne nefinancijske informacije sukladno nacionalnim propisima Nizozemske uključuju, između ostalog, odgovore na ekološka i društvena pitanja, pitanja zaposlenika, poštivanja ljudskih prava, korupcije i mjera za borbu protiv korupcije. U izvješću je potrebno prezentirati opis poslovnog modela kompanije, primijenjene politike kompanije vezane za prethodno navedena pitanja i ishode primjene tih politika, glavne rizike s kojima se kompanija suočava vezano za prethodno navedena pitanja i poslovne aktivnosti, te sve nefinancijske KPI – jeve koji su u primjeni.“⁶⁸

Nizozemski Dekret o objavi nefinancijskih informacija PbEU L330 utvrđuje „obvezu revizije nefinancijskih izvješća kroz uključenost revizora u „provjeru postojanja izvješća“ (engl. presence of statement) kojom ovlaštenu revizor ili društvo za reviziju provjerava je li (konsolidirano) nefinancijsko izvješće uistinu sastavljeno i objavljeno, ali i kroz uključenost revizora u „konzistentno provjeravanje“ (engl. consistency check) objava nefinancijskih informacija te identifikaciju materijalno značajnih pogrešnih navoda u izvješću, kao dijela pregledavanja samog izvješća posloводства.“⁶⁹ „Preciznije rečeno, revizor treba ispitati:

- je li objavljeno nefinancijsko izvješće u skladu s Dekretom o objavi nefinancijskih informacija PbEU L330,
- je li objavljeno nefinancijsko izvješće kompatibilno s financijskim izvještajima, i
- sadrži li nefinancijsko izvješće materijalno značajne pogrešne navode, na temelju revizorovog znanja i razumijevanja stečenog obavljanjem revizije financijskih izvještaja.

⁶⁸ Deloitte The Netherlands (2017) *Non-financial information in the management board's report for listed companies and other public interest entities*. Dostupno na:

<https://www.iasplus.com/en/publications/netherlands/non-financial-information-dutch> [21. srpnja 2020.]

⁶⁹ CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [21. srpnja 2020.]

Revizor prezentira sve utvrđene manjkavosti u sklopu izvješća o obavljenoj reviziji financijskih izvještaja.⁷⁰ Također, u osiguranju usklađenosti primjene nizozemskog Dekreta o objavi nefinancijskih informacija PbEU L330 preporuča se vođenje dvama načelima, načelom „usklađi se i objasni“ i načelom „sigurne luke“.

Nizozemskim Dekretom o objavi nefinancijskih informacija PbEU L330 nisu specificirane novčane kazne ili kazne zatvora u slučaju prekršaja odredbi Dekreta.

4.8 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Švedskoj

Direktiva 2014/95/EU „u nacionalno zakonodavstvo Švedske implementirana je kroz Zakon o korporativnom izvještavanju o održivosti i raznolikosti CU2 (engl. Corporate Reporting on Sustainability and Diversity Policy CU2).“⁷¹

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Švedske, kroz Zakon o korporativnom izvještavanju o održivosti i raznolikosti CU2, definirani su obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća kao „kompanije koje zadovoljavaju barem dva od idućih kriterija:

- premašuju prosječan broj zaposlenih od 250 za svaku od dvije posljednje financijske godine,
- ukupna aktiva, tj. ukupna vrijednost imovine (engl. balance sheet total) veća je od 175 milijuna SEK za svaku od dvije posljednje financijske godine, i
- ukupan neto prihod (engl. net turnover, net sales) veći je od 350 milijuna SEK za svaku od dvije posljednje financijske godine.

Obveza sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća primjenjuje se na sve vrste kompanija, odnosno pravnih osoba koje zadovoljavaju barem dva od prethodno navedenih kriterija, što podrazumijeva da obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća ne moraju biti entiteti od javnog interesa. Međutim, moguće izuzeće od obveze sastavljanja i objavljivanja nefinancijskog izvješća se odnosi na kompaniju koja zadovoljava prethodne kriterije, ali je kao

⁷⁰ OverheidNL (2017) *Besluit bekendmaking niet-financiële informatie*. Amsterdam: Wettenbank, L330/2017, str. 11-12.

⁷¹ Ministry of Justice L1 (2014) *Corporate Reporting on Sustainability and Diversity Policy*. Stockholm: REGERINGENS LAGFÖRSLAG, CU2, str. 13-14.

podružnica dio grupe čija kompanija – majka objavljuje nefinancijsko izvješće u sklopu svoga izvješća posloводства (engl. management report). U tom slučaju će kompanija – majka objaviti nefinancijske informacije za cijelu grupu.“⁷²

„Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Švedske definirane su forme nefinancijskog izvještavanja, bilo u sklopu izvješća posloводства, tj. kao dio godišnjeg izvješća ili kao zasebno nefinancijsko izvješće objavljeno uz godišnje izvješće. Švedski Zakon o korporativnom izvještavanju o održivosti i raznolikosti CU2 pretpostavlja i sastavljanje i objavljivanje izvješća o raznolikosti za kompanije obveznike sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća. Nadalje, zahtijevane i potrebne nefinancijske informacije sukladno nacionalnim propisima Švedske uključuju odgovore na ekološka i društvena pitanja, pitanja zaposlenika, poštivanja ljudskih prava, korupcije i mjera za borbu protiv korupcije. U izvješću je potrebno prezentirati opis poslovnog modela kompanije, primijenjene politike kompanije vezane za navedena pitanja i ishode primjene tih politika, glavne rizike s kojima se kompanija suočava vezano za navedena pitanja i poslovne aktivnosti, sve nefinancijske KPI – jeve koji su u primjeni, te obrazloženje iznosa navedenih u financijskim izvještajima koji su relevantni u odnosu na društveno odgovorno poslovanje.“⁷³

Zakon o korporativnom izvještavanju o održivosti i raznolikosti CU2 utvrđuje obvezu revizije nefinancijskih izvješća kroz uključenost revizora u „provjeru postojanja izvješća“ (engl. presence of statement) kojom ovlaštenu revizor ili društvo za reviziju provjerava je li (konsolidirano) nefinancijsko izvješće uistinu sastavljeno i objavljeno.“ Nadalje, u osiguranju usklađenosti primjene Zakona o korporativnom izvještavanju o održivosti i raznolikosti CU2 preporuča se vođenje dvama načelima, načelom „usklađi se i objasni“ i načelom „sigurne luke“.

⁷² Worldfavor (2017). *Swedish Legislation on Sustainability Reporting – what is it about and how to approach it*. Dostupno na: <https://blog.worldfavor.com/swedish-legislation-on-sustainability-reporting-what-it-is-about-and-how-to-approach-it> [22. srpnja 2020.]

⁷³ CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [21. srpnja 2020.]

Prema Zakonu o godišnjim izvješćima 2020: 611 „nesastavljanje i neobjavlivanje zahtijevanih nefinancijskih izvješća sukladno švedskim propisima predstavlja prekršaj koji može uzrokovati novčanu kaznu koju specificira ovlašteno državno tijelo za svaki pojedini prekršaj.“⁷⁴

4.9 Regulatorni okvir nefinancijskog izvještavanja u Austriji

Direktiva 2014/95/EU „u nacionalno zakonodavstvo Austrije implementirana je kroz Zakon o poboljšanju održivosti i raznolikosti 257/ME (engl. Sustainability and Diversity Improvement Act 257/ME).“⁷⁵

Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Austrije, kroz Zakon o poboljšanju održivosti i raznolikosti 257/ME, definirani su obveznici sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća kao kompanije koje zadovoljavaju iduće kumulativne kriterije na datum bilance:

- „kompanije koje su entiteti od javnog interesa prema članku 189a austrijskog Zakona o trgovačkim društvima (engl. § 189a Z 1 Corporate Code)
 1. Kompanije čijim se vrijednosnim papirima trguje na nekom od uređenih tržišta vrijednosnih papira bilo koje od zemalja članica EEA – a;
 2. Kreditne institucije;
 3. Osiguravajuća društva;
 4. Kompanije čije je poslovanje orijentirano na tržište kapitala; i
 5. Kompanije koje su za Austriju od posebnog javnog interesa, bez obzira na njihov pravni oblik“⁷⁶
- „kompanije koje premašuju kriterij prosječnog broja zaposlenih od 500 za svaku od dvije posljednje financijske godine, i

⁷⁴ Ministry of Justice L1 (2020) *Annual Accounts Act*. Stockholm: REGERINGENS LAGFÖRSLAG, 2020: 611, str. 41-42.

⁷⁵ The Austrian Parliament (2016). *Explanations on Sustainability and Diversity Improvement Act 257/ME*. Dostupno na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXV/ME/ME_00257/fnameorig_568008.html [23. srpnja 2020.]

⁷⁶ Rechtsinformationssystem – RIS (2019) *Unternehmensgesetzbuch*. Wien: Justizministerium, 22/2015, str. 190-192.

- kompanije koje se smatraju velikim kompanijama prema članku 221. stavku 3. austrijskog Zakona o trgovačkim društvima (engl. § 221 Z 3 Corporate Code), odnosno za svaku od dvije posljednje financijske godine, tj. na dva uzastopna datuma bilance imaju:
 1. ukupnu aktivu, tj. ukupnu vrijednost imovine veću od 20 milijuna EUR ili
 2. ukupan neto prihod veći od 40 milijuna EUR.⁷⁷

„Implementacijom Direktive 2014/95/EU u nacionalno zakonodavstvo Austrije definirane su forme nefinancijskog izvještavanja, bilo u sklopu izvješća posloводства ili kao zasebno nefinancijsko izvješće objavljeno naknadno, ali podneseno zajedno sa izvješćem posloводства. Austrijski Zakon o poboljšanju održivosti i raznolikosti 257/ME pretpostavlja i sastavljanje i objavljivanje izvješća o raznolikosti za sve velike entitete od javnog interesa sukladno članku 189a austrijskog Zakona o trgovačkim društvima. Nadalje, zahtijevane i potrebne nefinancijske informacije sukladno nacionalnim propisima Austrije uključuju odgovore na ekološka i društvena pitanja, pitanja zaposlenika, poštivanja ljudskih prava, korupcije i mjera za borbu protiv korupcije. U izvješću je potrebno prezentirati opis poslovnog modela kompanije, primijenjene politike kompanije vezane za navedena pitanja i ishode primjene tih politika, glavne rizike s kojima se kompanija suočava vezano za navedena pitanja i poslovne aktivnosti, te sve nefinancijske KPI – jeve koji su u primjeni.“⁷⁸

Austrijski Zakon o poboljšanju održivosti i raznolikosti 257/ME utvrđuje obvezu revizije nefinancijskih izvješća kroz uključenost revizora u „provjeru postojanja izvješća“ (engl. presence of statement) kojom ovlaštenu revizor ili društvo za reviziju provjerava je li (konsolidirano) nefinancijsko izvješće uistinu sastavljeno i objavljeno. Nadalje, u osiguranju usklađenosti primjene Zakona o poboljšanju održivosti i raznolikosti 257/ME preporuča se vođenje dvama načelima, načelom „uskлади se i objasni“ i načelom „sigurne luke“.

Kako bi se primoralo kompanije obveznike sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća da podnesu predmetno nefinancijsko izvješće sukladno člancima 277. i 280. austrijskog

⁷⁷ The Austrian Parliament (2016). *Explanations on Sustainability and Diversity Improvement Act 257/ME*. Dostupno na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXV/ME/ME_00257/fnameorig_568008.html [23. srpnja 2020.]

⁷⁸ CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resource/library/nfrpublication%20online_version.pdf [23. srpnja 2020.]

Zakona o trgovačkim društvima (engl. § 277, § 280 Corporate Code, njem. § 277, § 280 Unternehmensgesetzbuch) utvrđena je „obveza podnošenja (konsolidiranog) nefinancijskog izvješća zakonskim zastupnicima kompanija obveznika, a nesastavljanje i neobjavljivanje zahtijevanih nefinancijskih izvješća od strane zakonskih zastupnika kompanija obveznika, sukladno nacionalnim propisima Austrije, predstavlja prekršaj koji se penalizira sukladno članku 283. austrijskog Zakona o trgovačkim društvima (engl. § 232 Corporate Code, njem. § 283 Unternehmensgesetzbuch)“⁷⁹ na sljedeći način:

- i. „zakonskim zastupnicima kompanija obveznika koji ne podnesu predmetno nefinancijsko izvješće sukladno člancima 277. i 280. austrijskog Zakona o trgovačkim društvima u skladu s propisanim rokovima za podnošenje, utvrđuje se novčana kazna u iznosu od 700,00 EUR do 3.600,00 EUR. Novčana kazna se utvrđuje po isteku zadnjeg dana propisanog roka za podnošenje predmetnog izvješća;
- ii. ako zakonski zastupnici kompanija obveznika nisu ispunili obvezu podnošenja predmetnog nefinancijskog izvješća, sukladno člancima 277. i 280. austrijskog Zakona o trgovačkim društvima, u roku od dva mjeseca od isteka zadnjeg dana propisanog roka za podnošenje predmetnog izvješća, utvrđuje se dodatna novčana kazna u iznosu od 700,00 EUR do 3.600,00 EUR;
- iii. prethodno navedeni postupak se ponavlja svaka dva mjeseca, sve dok zakonski zastupnici kompanija obveznika ne podnesu predmetno nefinancijsko izvješće.“⁸⁰

⁷⁹ The Austrian Parliament (2016). *Explanations on Sustainability and Diversity Improvement Act 257/ME*. Dostupno na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXV/ME/ME_00257/fnameorig_568008.html [23. srpnja 2020.]

⁸⁰ Rechtsinformationssystem – RIS (2019) *Unternehmensgesetzbuch*. Wien: Justizministerium, 22/2015, str. 293-295.

5 Analiza ključnih informacija sadržanih u nefinancijskim izvješćima odabranih kompanija zemalja članica Europskog gospodarskog prostora

Europski gospodarski prostor (engl. EEA – European Economic Area) predstavlja jedinstveno tržište stvoreno međunarodnim trgovinskim sporazumom, kako bi se osiguralo kontinuirano i uravnoteženo osnaživanje trgovine i ekonomske suradnje između zemalja članica Europske unije i EFTA – e (Island, Norveška i Liechtenstein). Nadalje, Europska unija je prepoznata kao predvodnik u gospodarskim novitetima koji kontinuirano razvija i usavršava svoje zakonodavstvo, a kao primjer recentnog napretka je uvođenje obveznog sastavljanja i objavljivanja nefinancijskih izvješća za velike kompanije koje posluju na području Europske unije. Predmetni novitet su usvojili i Island, Norveška i Liechtenstein, iako nisu zemlje članice Europske unije.

5.1 Obilježja uzorka istraživanja i metode istraživanja

U potreban uzorak za analizu odabrane su kompanije iz „najbogatijih“ zemalja članica EEA – a po BDP – u per capita. Odabrane kompanije su iz različitih sektora, ali sve zapošljavaju veliki broj ljudi, ostavljaju značajan trag na okoliš i nefinancijski aspekt njihovog poslovanja obuhvaća određena osjetljiva pitanja. Odabrane kompanije su Luxair (Luksemburg – zrakoplovni prijevoz), Equinor (Norveška – industrija nafte i plina), Musgrave (Irska – veleprodaja hrane), Össur (Island – zdravstvena industrija), LEGO (Danska – industrija igračaka), Heineken (Nizozemska – pivarska industrija), Scania (Švedska – automobilska industrija) i Swarovski (Austrija – industrija mode i izrade nakita). Sukladno Direktivi 2014/95/EU, kompanije su obvezne uključiti nefinancijsko izvješće u svoje godišnje izvješće od 2018. godine (za nefinancijske informacije koje se odnose na 2017. godinu). Prema tome, u potreban uzorak za analizu uzeta su nefinancijska izvješća za tri posljednja izvještajna razdoblja, 2017., 2018. i 2019. godinu.

Ključan izvor podataka potrebnih za analizu su godišnja izvješća kompanija objavljena na službenim mrežnim stranicama koje odabrane kompanije koriste kao glavni komunikacijski kanal. Prilikom analize podataka prikupljenih na temelju već sastavljenih izvješća, koristila se metoda deskriptivne statistike. Induktivnom metodom zaključivanja doneseni su zaključci o usklađenosti izvještavanja i objavljenih nefinancijskih informacija sa zahtjevima relevantnog zakonodavstva te o kvaliteti objavljenih nefinancijskih informacija. Komparacijom prezentiranih

nefinancijskih informacija u trogodišnjem razdoblju ustanovljuju se promjene ključnih sastavnica nefinancijskih izvješća odabranih kompanija.

5.2 Analiza na primjeru luksemburške kompanije Luxair

Luxair S.A. je luksemburška nacionalna (engl. flag carrier) zrakoplovna kompanija osnovana 1962. godine sa sjedištem u gradu Sandweileru na jugu Luksemburga. Temeljni kapital kompanije iznosi 13.750.000,00 EUR i predstavljen je te podijeljen na 110.000 dionica od kojih je skoro 75% u vlasništvu države Luksemburg, kroz različite državne kompanije i Banque Internationale à Luxembourg.

Zahtijevane nefinancijske informacije i informacije o raznolikosti objavljene su u sklopu godišnjeg izvješća kao „corporate social responsibility report“, odnosno izvješće o društveno odgovornom poslovanju. Dio godišnjeg izvješća koji prezentira nefinancijski aspekt poslovanja kompanije je uglavnom fiksna, tj. nije se značajno mijenjao kroz promatrano trogodišnje razdoblje. Prezentirane nefinancijske informacije i informacije o raznolikosti moguće je rasporediti u četiri cjeline:

1. Luxair – ovi prioriteti, tj. ključna područja implementacije politika i procedura. Luxair – ovi prioriteti su kontinuirano nepromijenjeni, a obuhvaćaju:
 - pogled na kompaniju kroz vizuru kupaca (potrošača), tj. orijentacija na kupce s ciljem osiguranja povjerenja i sigurnosti ugrađenih u sve proizvode i usluge koje kompanija pruža,
 - pokretač rasta ekonomskog blagostanja svoje lokalne zajednice i šire luksemburške regije,
 - izgradnja strukture zaposlenika koji su kompetentni, iskusni i lojalni kompaniji, a za čije potrebe kompanija skrbi, kako bi oni zauzvrat bili generator napretka i kreator novih ideja, i
 - zaštita okoliša kao prirodan instinkt.
2. Obnavljanje podrške deset univerzalno prihvaćenih načela UN Global Compact – a koja se odnose na ljudska prava, radne uvjete, okoliš i ekologiju te borbu protiv korupcije.

3. Razrađivanje strukture zaposlenika po različitim kriterijima. Iz podataka sadržanih u Tabelama 6 i 7 može se primjetiti trend rasta ukupnog broja i postotka stalnih zaposlenika. Također, može se primjetiti iznimnu disproportionalnost kod spolne strukture zaposlenika u korist muškaraca, posebno u upravljačkim strukturama kompanije.

Tabela 6 Kretanje ukupnog broja i postotka stalnih zaposlenika Luxair – a u promatranom trogodišnjem razdoblju

	2017. godina	2018. godina	2019. godina
Ukupan broj zaposlenika	2.828	2.977	2.987
% stalnih zaposlenika	88,68	90,73	91,26

Izvor: Obrada i izrada autora

Tabela 7 Spolna struktura zaposlenika Luxair – a izražena u postotku (%) u promatranom trogodišnjem razdoblju

	2017. godina		2018. godina		2019. godina	
	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene
Ukupno	76	24	75	25	74	26
Upravljačke strukture	88	12	88	12	88	12

Izvor: Obrada i izrada autora

4. Ključni pokazatelji uspješnosti, koje je moguće rasporediti u četiri cjeline:
- Korporativno upravljanje: broj dobrovoljnih obvezivanja postizanju ciljeva koji se odnose na društveno odgovorno poslovanje i broj prezentiranih programa zaštite okoliša;
 - Upravljanje utjecajima poslovanja na okoliš: potrošnja goriva u litrama za vozila na kopnu i prizemljene zrakoplove, količina industrijskog otpada u tonama, potrošnja energije u kWh, potrošnja vode u kubičnim metrima i emisija ugljikovog dioksida u kilogramima;
 - Društvena obvezivanja: broj partnerstava i suradnji uspostavljen s nevladinim udrugama;
 - Upravljanje ljudskim resursima: broj ozljeda na radu, prosječan broj sati treninga po zaposleniku, postotak zaposlenica na pozicijama vrhovnog menadžmenta i menadžmenta, broj zaposlenika s invaliditetom, broj zaposlenika čiji se posao

prilagođavao zbog iznimnih okolnosti, postotak zaposlenika s invaliditetom/ponovo dodijeljenih/ponovo klasificiranih u odnosu na broj aktivnih zaposlenika i postotak zaposlenika koji žive u Luksemburgu.

5.3 Analiza na primjeru norveške kompanije Equinor

Equinor ASA je norveška kompanija osnovana 1972. godine sa sjedištem u gradu Stavangeru na jugu Norveške. Equinor ASA posluje u industriji nafte i plina, električne energije te petrokemijskih proizvoda. Equinor ASA je u većinskom vlasništvu države Norveške koja kroz različite državne kompanije posjeduje 2.236.903.016 dionica, odnosno skoro 67%.

Zahtijevane nefinancijske informacije i informacije o raznolikosti objavljene su u sklopu godišnjeg izvješća kao dijelovi „Safety, security and sustainability“ i „Our people“. Dijelovi godišnjeg izvješća u kojima se prezentira nefinancijski aspekt poslovanja kompanije uglavnom se nisu značajno mijenjali kroz promatrano trogodišnje razdoblje. Equinor je potpisnik sporazuma UN Global Compact i njegova je strategija održivosti usklađena s definiranim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Dakle, sukladno informacijskim zahtjevima Direktive 2014/95/EU opisane su implementirane politike i procedure, poduzete aktivnosti i prepoznati ključni rizici po deset pitanja koja se odnose na održivost poslovanja, a to su:

1. Sigurnost i zaštita – Ključne aktivnosti u industriji nafte i plina podrazumijevaju postojanje rizika nezgoda u radu i prirodnih nesreća, stoga su rizici sigurnosti i zaštite iznimno relevantni. Izljevi nafte predstavljaju ključan rizik prirodnih nesreća kojim se treba adekvatno upravljati kako na kopnenim bušotinama, tako i na bušotinama na moru. U tom kontekstu Equinor je implementirao tri inicijative koje uključuju programe proaktivnog identificiranja i sprječavanja izljevima nafte, pojačane kontrole tehničke ispravnosti postrojenja prije pokretanja i/ili kod ponovnog pokretanja i osnaživanja predanosti poslu dobavljača kroz treninge i praćenje rezultata. U posljednje vrijeme Equinor se suočava s prijetnjama terorističkih napada i kriminalnog nasilja nad svojim zaposlenicima i postrojenjima u određenim dijelovima svijeta, uz globalnu značajnu prijetnju cyber – napada. Ključni pokazatelji uspješnosti su, primjerice, broj nezgoda u radu na milijun sati rada i ukupan broj izljevima nafte po godini dana. Četiri glavna područja sigurnosti i zaštite u kojima su potrebna unaprjeđenja su sigurnosna vidljivost, vodstvo i ponašanje u radu, sigurnosni pokazatelji te učenje, treninzi i praćenje rezultata.

2. Zdravlje zaposlenika i radno okruženje – Najznačajniji faktori rizika povezani s radnim okruženjem su buka, ergonomija rada, izloženost kemikalijama i psihosocijalno stanje zaposlenika (npr. stres uzrokovan radnim opterećenjem). Equinor sistematično poduzima napore kako bi unaprijedio radno okruženje s ciljem sprječavanja ozljeda u radu, obolijevanja povezanog s poslom i odsustva s posla zbog bolesti. Ključan pokazatelj uspješnosti je, primjerice, postotak odsustva s posla zbog bolesti.
3. Klimatske promjene – Equinor teži razvoju proizvodnog miksa nafte i plina velike vrijednosti i slabijeg intenziteta emisije ugljikovog dioksida, koji bi bio dovoljno snažan da odolijeva budućim oscilacijama cijena energenata i potencijalno višim troškovima upravljanja emisijom ugljikovog dioksida, te izgradnji industrijske i tržišne pozicije u novim oblicima energije i ispitivanju otpornosti na pritiske i transparentno izvještavanje. Ključni pokazatelji uspješnosti su, primjerice, „upstream“ emisija ugljikovog dioksida u kg/boe i ukupna emisija ugljikovog dioksida u kilogramima.
4. Rizici povezani s klimom i izvještavanje – Equinor učestalo procjenjuje poslovne rizike povezane s klimom, neovisno o tome jesu li politički, regulatorni, tržišni, fizički ili reputacijski, kao sastavan dio procesa upravljanja rizicima na razini kompanije. Kroz suradnju s vladajućim političkim strukturama i drugim organizacijama Equinor podržava klimatske i energetske politike koje zagovaraju prijelaz sa ugljena na plin, rast uporabe obnovljivih izvora energije, ravnomjerno raspoređivanje potrošnje i skladištenja ugljena te učinkovitu proizvodnju, distribuciju i upotrebu energije na globalnoj razini.
5. Uključenost interesno – utjecajnih skupina i suradnja – Suradnja s dobavljačima, kupcima, vladajućim političkim strukturama i drugim industrijskim akterima u pronalaženju inovativnih i komercijalno isplativih načina smanjenja emisije ugljikovog dioksida u lancu vrijednosti industrije nafte i plina.
6. Stvaranje vrijednosti koju se može dijeliti (engl. shared value) – Predstavlja jedan od tri prioriteta održivosti za Equinor. Equinor cilja na razvoj lokalnih zajednica u kojima kompanija posluje dugoročno, a to namjerava postići, primjerice, pružanjem cjenovno pristupačne, pouzdane, održive i suvremene energije, aktivnostima inovacija, istraživanja i razvoja, stvaranjem dodane vrijednosti za interesno – utjecajne skupine i dr.

7. Utjecaj na okoliš i učinkovitost korištenja resursa – Equinor se zalaže za učinkovito korištenja resursa i odgovorno upravljanje otpadom, emisijama ugljikovog dioksida i utjecajima na ekosustave. Također, Equinor se rukovodi načelima predostrožnosti kako bi minimizirao moguće negativne utjecaje poslovnih aktivnosti kompanije na ekosustave i bioraznolikost. Ključni pokazatelji uspješnosti su, primjerice, emisija dušikovog oksida u kilogramima, količina industrijskog otpada u kilogramima i volumen čiste vode vraćene u okoliš po ekstrakciji nafte u kubičnim metrima.
8. Suradnja s dobavljačima – Kako bi dobavljači mogli surađivati sa Equinor – oni moraju zadovoljiti minimum zahtjeva koji se odnose na sigurnost i održivost, a od njih se očekuje da svoje poslovanje usklade s relevantnim zakonodavstvom, da poštuju međunarodno priznata ljudska prava i da se pridržavaju etičkih standarda.
9. Poštivanje ljudskih prava – Tri glavna područja ljudskih prava na koja se Equinor fokusira su radnička prava te stvaranje sigurnog i zdravog radnog okruženja, poštivanje ljudskih prava članova lokalne zajednice i poštivanje ljudskih prava zaposlenika u području upravljanja sigurnošću.
10. Transparentnost, etika i borba protiv korupcije – Transparentnost predstavlja kamen temeljac uspješnog upravljanja koji omogućava procvat poslovanja kompanije u nepredvidljivom i kompetitivnom poslovnom okruženju, istovremeno omogućavajući društvu spoznaju o širini odgovornosti kompanije. Equinor smatra da je etično i transparentno poslovanje preduvjet održivosti poslovanja. Equinor ne tolerira korupciju u bilo kojem obliku.

Iz podataka sadržanih u Tabeli 8 može se primjetiti trend rasta ukupne radne snage te njezinih sastavnica, stalnih zaposlenika i konzultanata. Isto tako, moguće je primjetiti iznimnu disproportionalnost kod spolne strukture stalnih zaposlenika Equinor – a u korist muškaraca. U strukturi vrhovnog menadžmenta odnos je ravnomjerniji i žene su činile 50% vrhovnog menadžmenta u 2018. godini. Međutim, u 2017. godini žene su činile svega 28% na pozicijama rukovodstva i 27% na inženjerskim pozicijama.

Tabela 8 Kretanje ukupnog broja zaposlenika i postotka (%) žena u strukturi stalnih zaposlenika i u strukturi vrhovnog menadžmenta Equinor – a u promatranom trogodišnjem razdoblju

	2017. godina	2018. godina	2019. godina
Stalni zaposlenici	20.245	20.525	21.412
Konzultanti	788	1.141	1.231
Ukupna radna snaga	21.033	21.666	22.643
% žena u strukturi stalnih zaposlenika	30	31	30
% žena u strukturi vrhovnog menadžmenta	40	50	36

Izvor: Obrada i izrada autora

5.4 Analiza na primjeru irske kompanije Musgrave

Musgrave Group Ltd. je irska kompanija osnovana 1876. godine sa sjedištem u gradu Corku na jugozapadu Irske. Musgrave Group Ltd. posluje u djelatnosti veleprodaje i dostavljanja hrane. Musgrave Group Ltd. je jedna od najuspješnijih kompanija u Europskoj uniji, koja je i dalje u obiteljskom vlasništvu, sa 140 godina ili šest generacija dugom tradicijom. Musgrave Group Ltd. zapošljava oko 41.000 zaposlenika na 1.400 prodajnih mjesta diljem Europske unije.

Zahtijevane nefinancijske informacije i informacije o raznolikosti objavljene su u sklopu godišnjeg izvješća kao dio „Growing good Business“. Dio godišnjeg izvješća u kojem se prezentira nefinancijski aspekt poslovanja kompanije nije se značajno mijenjao kroz promatrano trogodišnje razdoblje. Dio godišnjeg izvješća „Growing good Business“ naglašava potrebu usklađenosti strategije održivog rasta s vrijednostima kompanije koje obuhvaćaju izgradnju stabilnih i dugoročnih poslovnih odnosa, predanost radu, iskrenost i nepohlepan pristup poslovanju. Musgrave – ova strategija održivosti usklađena je s definiranim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Dio godišnjeg izvješća „Growing good Business“ opisuje i implementirane politike i procedure te poduzete aktivnosti u odnosu na četiri definirane ambicije i 27 pojedinačnih obveza strategije održivosti „Briga o našem svijetu“, koja podrazumijeva brigu za svijet minimiziranjem negativnih utjecaja poslovnih operacija na neposredno okruženje kompanije, inspiriranje zdravog života kod najmanje dva milijuna potrošača u Irskoj, poticanje života i rada pristupom održivosti kod poslovnih partnera i zaposlenika te izgradnju održivih lokalnih zajednica u Irskoj. U sklopu strategije održivosti „Briga o našem svijetu“ nastojanja reduciranja negativnih utjecaja poslovnih operacija na neposredno okruženje kompanije opisuju

se i prezentiraju korištenjem nefinancijskih ključnih pokazatelja uspješnosti poput emisije ugljikovog dioksida u tisućama tona, količine industrijskog otpada u tisućama tona, iskorištene energije u poslovnim zgradama u megadžulima po kvadratnom metru, emisije ugljikovog dioksida u tisućama tona i/ili u kilogramima po kilometru prijeđenog puta od strane Musgrave – ovih dostavnih vozila i postotka plastičnih komponenti Musgrave – ovih proizvoda koje se recikliraju i vraćaju u ponovnu uporabu.

5.5 Analiza na primjeru islandske kompanije Össur

Össur Hlutfélag je islandska kompanija osnovana 1971. godine sa sjedištem u glavnom gradu Islanda, Reykjavíku, koja razvija, proizvodi i prodaje ortopedsku opremu, dakle posluje u zdravstvenoj industriji. Temeljni kapital kompanije iznosi 425.377.804,00 ISK, a investicijski fond William Demant Invest A/S (WDI) posjeduje 52% dionica.

Zahtijevane nefinancijske informacije i informacije o raznolikosti objavljene su u sklopu godišnjeg izvješća kao izvješće o društveno odgovornom poslovanju. Sadržaj izvješća o društveno odgovornom poslovanju u kojem se prezentira nefinancijski aspekt poslovanja kompanije nije se značajno mijenjao kroz promatrano trogodišnje razdoblje. Sadržaj izvješća o društveno odgovornom poslovanju opisuje Össur – ovu viziju održivosti kroz pružanje proizvoda i usluga koji doprinose kvaliteti zdravlja, primjeni odgovornih metoda proizvodnje i podržavaju aktivnosti borbe protiv klimatskih promjena, istovremeno zagovarajući ravnopravnost spolova.

Sadržaj izvješća o društveno odgovornom poslovanju Össur – a navodi i opisuje nefinancijske ključne pokazatelje uspješnosti raspoređene u tri kategorije:

1. Okoliš i ekologija – (Ne) reciklirani otpad u tonama, količina opasnog otpada u tonama, potrošnja vode u kubičnim metrima, omjer iskorištenih obnovljivih i neobnovljivih izvora energije, iskorištena energija u gigadžulima po stalnom zaposleniku i dr.;
2. Društvo – Broj nezgoda u radu na 100 zaposlenika, broj povreda ljudskih prava, obavljanje revizije jednakosti novčanih primanja muškaraca i žena (da/ne), postotak žena na pozicijama rukovodstva i dr.;
3. Upravljanje – Postojanje etičkog kodeksa ponašanja (da/ne), postojanje kodeksa borbe protiv korupcije i potkupljivanja (da/ne), postojanje kodeksa ponašanja dobavljača (da/ne), postotak žena u odnosu na muškarce u upravljačkim strukturama kompanije i dr.

Össur je potpisnik sporazuma UN Global Compact i UN Women's Empowerment Principle, a njegova strategija održivosti je usklađena s definiranim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda. U Tabeli 9 su navedena ključna područja usmjeravanja kompanijinih napora i aktivnosti prema UN Global Compact – u.

Tabela 9 Ključna područja usmjeravanja kompanijinih napora i aktivnosti prema UNGC – u

Četiri kategorije univerzalno prihvaćenih načela UNGC – a	Ključna područja usmjeravanja kompanijinih napora i aktivnosti prema UNGC – u
Okoliš i ekologija	Emisija ugljikovog dioksida, upravljanje otpadom i održivi dizajn proizvoda
Radni uvjeti	Jednakost prilika, sigurnost na radnom mjestu i uključenost zaposlenika
Ljudska prava	Revizija društvene usklađenosti dobavljača proizvoda
Borba protiv korupcije	„Screening“ distributera i usavršavanje ključnih zaposlenika

Izvor: Obrada i izrada autora

Iz podataka sadržanih u Tabeli 10 može se primjetiti rast broja stalnih zaposlenika kompanije Össur. Također, evidentna je iznimna disproporcionalnost kod spolne strukture stalnih zaposlenika u korist muškaraca na početničkim, seniorskim i rukovodstvenim pozicijama.

Tabela 10 Pregled broja i spolne strukture stalnih zaposlenika Össur – a u promatranom trogodišnjem razdoblju

	2017. godina	2018. godina	2019. godina
Broj stalnih zaposlenika	o. 3.000	o. 3.100	o. 3.500
Spolna struktura ukupnog broja stalnih zaposlenika	Muškarci 52%, Žene 48%	Muškarci 51%, Žene 49%	Muškarci 51%, Žene 49%
Spolna struktura stalnih zaposlenika na početničkim i pozicijama srednjeg menadžmenta	Muškarci 63%, Žene 37%	Muškarci 64%, Žene 36%	Muškarci 62%, Žene 38%
Spolna struktura stalnih zaposlenika na seniorskim i rukovodstvenim pozicijama	Muškarci 77%, Žene 23%	Muškarci 80%, Žene 20%	Muškarci 74%, Žene 26%

Izvor: Obrada i izrada autora

Sadržaj izvješća o društveno odgovornom poslovanju navodi i opisuje četiri rizika koje Össur definira kao najviše relevantne po tekuće poslovanje, a to su rizik promjena isplata socijalnih naknada, rizik promjena regulatornih zahtjeva, rizik nemogućnosti razvoja i/ili korištenja novih tehnologija te rizik konsolidacije industrije i vertikalne integracije Össur – ovih konkurenata.

5.6 Analiza na primjeru danske kompanije LEGO

LEGO je danska kompanija osnovana 1949. godine sa sjedištem u gradu Billundu na jugu Danske. Kompanija LEGO je proizvođač plastičnih igračaka za djecu. LEGO je jedna od najuspješnijih kompanija u Europskoj uniji, koja je i dalje u obiteljskom vlasništvu.

Ključan izvor podataka potrebnih za analizu su izvješća o održivosti kompanije, objavljena kao zasebna izvješća, na službenim mrežnim stranicama kompanije LEGO. Sadržaj izvješća o održivosti u kojem se prezentira nefinancijski aspekt poslovanja kompanije neznatno se mijenjao kroz promatrano trogodišnje razdoblje. LEGO je potpisnik sporazuma UN Global Compact i njegova je strategija održivosti usklađena s definiranim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda, s posebnim naglaskom na kvalitetnom obrazovanju, odgovornoj potrošnji i proizvodnji, aktivnostima borbe protiv klimatskih promjena i izgradnji partnerstava s ciljem održivog razvoja. Sadržaj izvješća o održivosti opisuje model poslovanja kompanije LEGO putem navođenja i opisivanja četiri aktera modela poslovanja i s njima identificiranih i povezanih ključnih rizika, kako je prikazano u Tabeli 11.

Tabela 11 Pregled aktera modela poslovanja i identificiranih ključnih rizika

Akteri modela poslovanja	Identificirani ključni rizici
Dobavljači	Rizici povreda ljudskih prava u smislu sati rada, rada djece i potkupljivanja
Proizvodna postrojenja	Rizici u smislu zaštite zaposlenika i negativnog utjecaja industrijskog otpada i emisije ugljikovog dioksida na klimu i okoliš
Ovlašteni prodajni predstavnici i LEGO prodavaonice	Rizici u smislu korupcije i potkupljivanja te (ne) održivosti proizvoda
Krajnji potrošači (roditelji i odrasli obožavatelji)	Rizici u smislu sigurnosti proizvoda i digitalne zaštite, (ne) održivosti proizvoda i emisije ugljikovog dioksida

Izvor: Obrada i izrada autora

U Tabeli 12 su navedena ključna područja usmjeravanja kompanijinih napora i aktivnosti prema UN Global Compact – u.

Tabela 12 Pregled ključnih područja usmjeravanja kompanijinih napora i aktivnosti prema UN Global Compact – u

Prioriteti kompanijinih ambicija	Ključna područja usmjeravanja kompanijinih napora i aktivnosti prema UNGC – u
Djeca	Inspirirati i poticati djecu da uče kroz igru; Inspirirati zaposlenike da postanu ambasadori igre; Održavati najviši mogući standard kvalitete i sigurnosti
Okoliš i ekologija	Održivo korištenje resursa; Ulaganje u aktivnosti borbe protiv klimatskih promjena
Zaposlenici	Sigurnost na radnom mjestu; Povećavati raznolikost; Podržavati dobavljače u odgovornom pristupu procesu nabave

Izvor: Obrada i izrada autora

Sadržaj izvješća o održivosti kompanije navodi i opisuje nefinancijske ključne pokazatelje uspješnosti raspoređene po prioritetima kompanijinih ambicija:

1. Djeca – Broj opoziva proizvoda, broj djece uključene u aktivnosti lokalnih zajednica koje sponzorira LEGO i dr.;
2. Okoliš i ekologija – (Ne) reciklirani otpad u tonama, potrošnja vode u kubičnim metrima, iskorištena energija u GWh i dr.;
3. Zaposlenici – broj zaposlenika uključenih u aktivnosti lokalnih zajednica koje sponzorira LEGO, broj nezgoda u radu na milijun sati rada, postotak žena interno imenovanih na pozicije rukovodstva i/ili eksterno novozaposlenih na pozicije rukovodstva i dr.

Iz podataka sadržanih u Tabeli 13 može se primjetiti stabilan postotak žena interno imenovanih na pozicije rukovodstva i/ili eksterno novozaposlenih na pozicije rukovodstva s tendencijom rasta kroz promatrano trogodišnje razdoblje.

Tabela 13 Pregled kretanja relativne zastupljenosti žena u spolnoj strukturi interno imenovanih i/ili eksterno novozaposlenih menadžera

	2017. godina	2018. godina	2019. godina
Postotak (%) žena interno imenovanih i/ili eksterno novozaposlenih na pozicije rukovodstva	41	43	43

Izvor: Obrada i izrada autora

5.7 Analiza na primjeru nizozemske kompanije Heineken

Heineken N.V. je nizozemska kompanija osnovana 1864. godine sa sjedištem u glavnom gradu Nizozemske, Amsterdamu, koja proizvodi uglavnom bijelo pjenušavo pivo, dakle posluje u pivarskoj industriji. Heineken N.V. je u većinskom vlasništvu kompanije Heineken Holding N.V. (50,005%), a Heineken Holding N.V. je u većinskom vlasništvu kompanije L'Arche Green N.V. u kojoj obitelj originalnog osnivača posjeduje 88,86% dionica, na taj način zadržavajući uključenost i viziju obitelji originalnog osnivača u poslovanje pivovarskog giganta.

Zahtijevane nefinancijske informacije i informacije o raznolikosti objavljene su u sklopu godišnjeg izvješća kao izvješće o održivosti. Sadržaj izvješća o održivosti u kojem se prezentira nefinancijski aspekt poslovanja kompanije neznatno se mijenjao kroz promatrano trogodišnje razdoblje. Heineken – ova strategija održivog razvoja je usklađena s definiranim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

Sadržaj godišnjeg izvješća navodi i opisuje deset ključnih rizika koje Heineken definira kao najviše relevantne po tekuće poslovanje, a to su rizik regulatornih promjena koje se odnose na alkohol, rizik promjena ekonomskog i/ili političkog okruženja, rizik utjecaja na okoliš, rizik promjene potrošačkih navika, rizik (ne) sposobnosti rukovodstva, rizik konsolidacije industrije, rizik narušavanja zdravlja i sigurnosti, rizik narušavanja sigurnosti i integriteta proizvoda, rizik remećenja procesa nabave i rizik povećanja nadzora društva nad poslovanjem kompanija.

Iz podataka sadržanih u Tabeli 14 evidentna je iznimna disproporcionalnost kod spolne strukture u korist muškaraca na pozicijama višeg rukovodstva.

Tabela 14 Spolna struktura višeg rukovodstva Heineken – a izražena u postotku (%) u promatranom trogodišnjem razdoblju

	2017. godina		2018. godina		2019. godina	
	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene
Više rukovodstvo	81	19	80	20	77	23

Izvor: Obrada i izrada autora

U Tabeli 15 navedena su ključna područja usmjeravanja kompanijinih napora i aktivnosti te primjeri nefinancijskih KPI – jeva raspoređenih po prioritetima poslovanja za Heineken.

Tabela 15 Ključna područja fokusa kompanijinih napora i aktivnosti te primjeri nefinancijskih KPI – jeva

	Prioriteti poslovanja za Heineken					
	Planet		Blagostanje		Ljudi	
Ključna područja fokusa aktivnosti	Zaštita vodnih resursa	Smanjenje emisije ugljikovog dioksida	Održivost nabave	Zagovaranje odgovorne potrošnje	Promicanje zaštite i sigurnosti	Rast s lokalnim zajednicama
Kompanijine aktivnosti i obveze	Smanjenje potrošnje vode u pivovarama	Smanjenje emisije CO ₂ u proizvodnji	Nabava poljoprivredne sirovine iz održivih izvora	10% medijskog proračuna se ulaže u programe održive potrošnje	Sigurnosne provjere	
	Uravnotežene raspoložive količine vode u područjima pogođenim nedostatkom pitke vode	Smanjenje emisije CO ₂ u distribuciji u Europi i SAD – u	Lokalna nabava poljoprivredne sirovine u Africi	Izgradnja partnerstava za rješavanje problema uzrokovanih alkoholom	Usklađenost sa internim pravilima za zaštitu života	
	Upravljanje otpadnim vodama	Smanjenje emisije CO ₂ iz hladnjaka	Usklađenost s kodeksom ponašanja dobavljača	Povećanje transparentnosti po pitanju sastojaka i energetskog sastava proizvoda		
Nefinancijski KPI – jevi	Potrošnja vode u m ³	Emisija CO ₂ u tisućama tona	% nabave poljoprivredne sirovine iz održivih izvora	% piva bez alkohola u ukupnoj proizvodnji	Broj nezgoda u radu	
	Količina otpadnih voda u m ³	% električne energije iz obnovljivih izvora energije	% lokalne nabave poljoprivredne sirovine u Africi	% piva s malo alkohola u ukupnoj proizvodnji	Broj nezgoda u radu sa smrtnim posljedicama	

Izvor: Obrada i izrada autora

5.8 Analiza na primjeru švedske kompanije Scania

Scania AB je švedska kompanija osnovana 1911. godine sa sjedištem u gradu Södertäljeu, u okolici Stockholma, koja uglavnom proizvodi komercijalna vozila, specifično teretne kamione i autobuse, dakle posluje u automobilskoj industriji. Kompanija Scania AB je u isključivom vlasništvu njemačke kompanije Volkswagen Group od 2015. godine.

Ključni izvori podataka potrebnih za analizu su godišnja izvješća i izvješća o održivosti kompanije objavljena na službenim mrežnim stranicama koje Scania koristi kao glavni komunikacijski kanal. Izvješće o održivosti pripremljeno je kao zasebno izvješće, u skladu s Global Reporting Initiative (GRI) preporučenim okvirom za nefinancijsko izvještavanje. Sadržaj izvješća o održivosti u kojem se prezentira nefinancijski aspekt poslovanja kompanije neznatno se mijenjao kroz promatrano trogodišnje razdoblje. Scania je potpisnik sporazuma UN Global Compact i njezina je strategija održivog razvoja kongruentna s definiranim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Sadržaj godišnjeg izvješća opisuje model poslovanja kompanije Scania usmjeren na pružanje isplativih i održivih prijevoznih rješenja, koja doprinose uspješnosti poslovanja krajnjih korisnika. Prema modelu poslovanja kompanije Scania proces stvaranja dodane vrijednosti uključuje pet aktera, tj. potrošače, zaposlenike, dobavljače, vlasnike i kreditore te društvenu zajednicu. Sadržaj izvješća o održivosti kompanije navodi i opisuje nefinancijske ključne pokazatelje uspješnosti raspoređene po kompanijinim prioritetima. U Tabeli 16 navedeni su kompanijini prioriteti, stupovi temeljci na kojima počivaju kompanijini prioriteti i 18 nefinancijskih ključnih pokazatelja uspješnosti raspoređeni po prioritetima poslovanja za Scania – ju.

Tabela 16 Pregled kompanijinih prioriteta i njihovih stupova temeljaca te korištenih KPI – jeva

Prioriteti poslovanja za Scania – ju	
ODRŽIVOST PRIJEVOZA	ODGOVORNOST POSLOVANJA
Energetska učinkovitost	Utjecaj na okoliš
Broj prodanih Ecolution programa smanjenja potrošnje goriva	Emisija CO ₂ iz kopnenog prijevoza (cestovnog, željezničkog i priobalnog prometa) u kilogramima
Broj vozača polaznika treninga	Potrošnja energije u industrijskim postrojenjima u MWh
Broj vozača podučavatelja na treninzima	% interno proizvedene i kupljene električne energije nastale bez korištenja fosilnih goriva u ukupnoj električnoj energiji
Broj aktivnih „Scania Flexible Maintenance“ ugovora	Količina nerecikliranog industrijskog otpada u kilogramima po proizvedenom komercijalnom vozilu
Pametani i sigurni prijevoz	Različito i uključivo
Broj vozila povezanih sa sustavom Scania Communicator	Usporedba postotka žena/muškaraca menadžera u odnosu na ukupan broj zaposlenih žena/muškaraca
Broj BRT autobusnih registriranja	Indeks različitosti i uključivosti
Alternativna goriva i elektrifikacija	Ljudska i radnička prava
Broj prodanih vozila koja rade na goriva alternativna dizelu (HVO, bioplina, prirodni plin ili su elektrificirana) u godinu dana	Procijenjeni rizik održivosti dobavljača
	% zaposlenika obuhvaćenih kolektivnim ugovorima
	Zdravlje i sigurnost
	% odrađenih sati rada u odnosu na očekivane sate rada
	Broj radnih nezgoda koje uzrokuju bolovanje na milijun sati rada
	Poslovna etika
	% zaposlenika polaznika treninga poslovne etike

Izvor: Obrada i izrada autora

Sadržaj godišnjeg izvješća navodi i opisuje ključne rizike koje Scania identificira kao najviše relevantne po tekuće poslovanje, kako je prikazano u Tabeli 17.

Tabela 17 Pregled identificiranih ključnih rizika poslovanja Scania – je po kategorijama rizika

Kategorija rizika	Identificirani ključni rizici
Strateški rizici	Rizici povezani sa upravljanjem i poslovnom politikom; Geopolitički rizici (npr. sankcije, trgovinske barijere poput BREXIT – a); Rizici poslovnog razvoja
Financijski rizici	Rizik promjene tečaja i kamatnih stopa; Rizik refinanciranja; Kreditni rizik; Porezni rizik; Rizici osiguranja
Poslovni rizici	Tržišni rizici; Rizici zakonskih i/ili regulatornih promjena; Rizici (ne) usklađenosti; Rizici proizvodnje; Rizici nabave; Rizici prirodnih opasnosti; Rizici koji se odnose na zaposlenike i njihove sposobnosti; Rizici informacija; Rizici zaštite tajnosti podataka; Rizici koji se odnose na ugovorna prava; Rizici koji se odnose na pravne i/ili upravne postupke

Izvor: Obrada i izrada autora

Iz podataka sadržanih u Tabeli 18 evidentna je iznimna disproportionalnost kod spolne strukture u korist muškaraca na pozicijama višeg rukovodstva, ali i kod spolne strukture ukupnog broja stalnih zaposlenika Scania – je.

Tabela 18 Spolna struktura višeg rukovodstva i ukupnog broja stalnih zaposlenika Scania – je izražena u postotku (%) u promatranom trogodišnjem razdoblju

	2017. godina		2018. godina		2019. godina	
	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene
Više rukovodstvo	96	4	96	4	96	4
Stalni zaposlenici	79	21	78	22	77	23

Izvor: Obrada i izrada autora

5.9 Analiza na primjeru austrijske kompanije Swarovski

Swarovski je austrijska kompanija osnovana 1895. godine sa sjedištem u gradu Wattensu na zapadu Austrije. Kompanija Swarovski je proizvođač nakita, kristala i odjevnih predmeta, dakle posluje u industriji mode i izrade nakita. Kompanija Swarovski je jedna od najuspješnijih kompanija u Europskoj uniji, koja je i dalje u isključivom vlasništvu obitelji Swarovski.

Ključan izvor podataka potrebnih za analizu su izvješća o održivosti (engl. sustainability report) kompanije objavljena na službenim mrežnim stranicama koje Swarovski koristi kao

glavni komunikacijski kanal. Izvješće o održivosti pripremljeno je kao zasebno izvješće, u skladu s Global Reporting Initiative (GRI) preporučenim okvirom za nefinancijsko izvještavanje. Sadržaj izvješća o održivosti u kojem se prezentira nefinancijski aspekt poslovanja kompanije neznatno se mijenjao kroz promatrano trogodišnje razdoblje. Sadržaj izvješća o održivosti opisuje model poslovanja kompanije Swarovski, tj. lanac stvaranja vrijednosti, koji obuhvaća pet sastavnica te pripadajuće identificirane ključne izazove održivosti, kako je prikazano u Tabeli 19.

Tabela 19 Pregled sastavnica lanca vrijednosti kompanije Swarovski i pripadajućih ključnih izazova održivosti

Sastavnice lanca vrijednosti	Identificirani ključni izazovi održivosti
Dizajn i razvoj proizvoda	Sigurnost i odgovornost proizvoda
Nabava	Procjena i upravljanje nabavom; Ljudska prava i radni uvjeti; Etika i borba protiv korupcije
Proizvodnja	Prakse rada; Upravljanje okolišem, tj. energijom, emisijama, vodom i otpadom
Distribucija i logistika	Upravljanje okolišem, tj. energijom, emisijama, vodom i otpadom
Potrošači i suradnja	Zbrinjavanje i/ili završetak životnog ciklusa uporabe; Inspiriranje i promicanje održivosti

Izvor: Obrada i izrada autora

Swarovski je potpisnik sporazuma UN Global Compact, UN Women's Empowerment Principle i World Economic Forum Compact for Responsive and Responsible Leadership, a njegova je strategija održivosti kongruentna s definiranim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Strategija održivosti kompanije Swarovski je usmjerena na stimuliranje pozitivnih promjena u svijetu, tj. na ostvarivanje sljedeća tri cilja:

1. Zaštita ljudi i prirodnog okruženja;
2. Inspiriranje i omogućavanje dizajnerima proizvoda, suradnicima i potrošačima kompanije Swarovski da budu održiviji;
3. Usmjeravanje kompanijinih napora u održivu proizvodnju i potrošnju.

Pet strateških prioriteta koji predstavljaju područja u kojima kompanija Swarovski stimulira najviše pozitivnih promjena obuhvaćaju osnaživanje žena, upravljanje vodnim resursima, izgradnju poštenih partnerstava, osvješten dizajn proizvoda te održive inovacije. Rezultat

primjene strategije održivosti kompanije Swarovski je postizanje operativne održivosti, što podrazumijeva kontinuirano unaprjeđivanje društvenog upravljanja i upravljanja okolišem te sustava poslovnih jedinica, industrijskih postrojenja i vanjskog procesa nabave.

Nadalje, izvješće o održivosti kompanije pripravljeno je u skladu s Global Reporting Initiative (GRI) preporučenim okvirom za nefinancijsko izvještavanje, stoga sadržaj izvješća o održivosti navodi i opisuje nefinancijske ključne pokazatelje uspješnosti koje kompanija koristi poradi unaprjeđenja transparentnosti i mjerenja vlastitih nefinancijskih performansi, poput strukture potrošene vode u proizvodnji prema izvorima vode, količine industrijskog otpada u tonama, postotak potrošene energije nastale iz obnovljivih izvora energije u ukupno potrošenoj energiji, postotak žena u spolnoj strukturi ukupnog broja stalnih zaposlenika i dr.

Iz podataka sadržanih u Tabeli 20 evidentna je iznimna disproportionalnost kod spolne strukture u korist muškaraca na pozicijama višeg rukovodstva, posebno u 2017. godini, dok se implementacijom prethodno obrazložene strategije održivosti kompanije isti odnos korigira u korist žena u 2018. godini. Međutim, iz podataka sadržanih u Tabeli 20 evidentna je iznimna disproportionalnost kod spolne strukture stalnih zaposlenika u korist žena, s tendencijom daljnjeg rasta.

Tabela 20 Spolna struktura višeg rukovodstva, rukovodstva i ukupnog broja stalnih zaposlenika kompanije Swarovski izražena u postotku (%) u promatranom dvogodišnjem razdoblju

	2017. godina		2018. godina	
	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene
Više rukovodstvo	78	22	60	40
Rukovodstvo	66	34	43	57
Stalni zaposlenici	23	77	20	80

Izvor: Obrada i izrada autora

5.10 Zaključci provedenog istraživanja

Prezentiranim nefinancijskim informacijama i informacijama o raznolikosti zadovoljeni su informacijski zahtjevi sukladno relevantnim nacionalnim zakonodavstvima, i posljedično Direktivi 2014/95/EU. Međutim, sve analizirane kompanije, osim kompanije Swarovski, su i prije donošenja Direktive 2014/95/EU izvještavale o nefinancijskom aspektu svog poslovanja, stoga uvođenje obveznog nefinancijskog izvještavanja nije uzrokovalo značajnu promjenu za te

kompanije. S druge strane, donošenjem Direktive 2014/95/EU i uvođenjem obveznog nefinancijskog izvještavanja, kompanija Swarovski kreira i implementira strategiju održivosti poradi unaprjeđenja transparentnosti i mjerenja vlastitih nefinancijskih performansi. Izvješća o održivosti usklađena sa informacijskim zahtjevima relevantnog nacionalnog zakonodavstva, i posljedično Direktive 2014/95/EU, sastavlja i objavljuje tek od 2015. godine.

6 ZAKLJUČAK

Nefinancijska izvješća predstavljaju javne izvještaje kompanije, namijenjene različitim interesno – utjecajnim skupinama, kojima se nastoji opisati doprinos kompanije održivom razvoju. Drugim riječima, kompanije objavljuju nefinancijske informacije radi zadovoljavanja zahtjeva i potreba s njima povezanih interesno – utjecajnih skupina, ostvarivanja doprinosa blagostanju šire društvene zajednice, ali i poradi suzbijanja asimetrije informacija, izgradnje i očuvanja ugleda kompanije te stjecanja legitimiteta svojih poslovnih aktivnosti, što u konačnici za cilj ima ostvarivanje rentabilnosti poslovanja kompanije. Za tržište i društvenu zajednicu u širem smislu objava nefinancijskih informacija stvara koristi u vidu izravnog izvora informacija za potrebe poslovnog odlučivanja i poticanja pozitivnih promjena u okruženju kompanija sastavljajući izvješća.

Direktiva 2014/95/EU donosi pravila o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti od strane velikih kompanija, holding kompanija te subjekata od javnog interesa. Zemlje članice Europske unije obvezale su se implementirati Direktivu u nacionalna zakonodavstva. Međutim, prilikom implementacije Direktive u nacionalna zakonodavstva zemljama članicama Europske unije dan je određeni stupanj slobode u prilagođavanju Direktive specifičnim prilikama pojedinih nacionalnih zakonodavstava, što u konačnici polučuje određene praktične razlike u regulatornim zahtjevima između zemalja članica i same Direktive.

Ključan predmet ovog istraživačkog rada bila je analiza informacija sadržanih u nefinancijskim izvješćima odabranih kompanija i komparacija prezentiranih nefinancijskih informacija u trogodišnjem razdoblju, poradi ustanovljavanja promjene ključnih sastavnica nefinancijskih izvješća. Zaključno, kod velikih kompanija nefinancijsko izvještavanje se već ustalilo kao uobičajena poslovna praksa, a sadržaj izvješća kojima se prezentira nefinancijski aspekt poslovanja kompanija neznatno se mijenjao kroz promatrano trogodišnje razdoblje. Dakle, donošenje Direktive 2014/95/EU nije ostvarilo značajan utjecaj na izvještavanje kompanija u Europskoj uniji, a kao presudan razlog tome je činjenica da su brojne kompanije spoznale višestruke koristi nefinancijskog izvještavanja i prije donošenja Direktive 2014/95/EU, samoinicijativno sastavljajući različita individualizirana nefinancijska izvješća namijenjena s njima povezanim interesno – utjecajnim skupinama.

POPIS LITERATURE

1. Accountancy Europe (International Federation of Accountants – IFAC) (2017) *How to respond to assurance needs on non-financial information: Discussion paper*. Dostupno na: <https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/171005-Publication-How-to-respond-to-assurance-needs-on-non-financial-information.pdf> [11. srpnja 2020.]
2. Alexander, D. et al. (2017) *International Financial Reporting and Analysis*. Ujedinjeno Kraljevstvo: Cengage Learning EMEA, str. 6-7.
3. Arendt (2017). *Luxembourg Newsflash – Disclosure of non-financial and diversity information*. Dostupno na: https://www.arendt.com/jcms/gen_10753/en/luxembourg-newsflash-disclosure-of-non-financial-and-diversity-information [20. srpnja 2020.]
4. Berthelot, S., Coulmont, M. i Serret, V. (2012) Do investors value sustainability reports?: A Canadian study, *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 19(6), str. 355-363.
5. Churet, C. i Eccles, R.G. (2014) Integrated reporting, quality of management, and financial performance, *Journal of Applied Corporate Finance*, 26(1), str. 56-64.
6. CSR Europe i GRI (2017) *Implementacija Direktive 2014/95/EU u zemljama članicama*. Dostupno na: https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/nfrpublication%20online_version.pdf [20. srpnja 2020.]
7. Danish Business Authority (2016). *Implementation in Denmark of EU Directive 2014/95/EU on the disclosure of non-financial information*. Dostupno na: <http://csrgov.dk/file/557863/implementation-of-eu-directive.pdf> [21. srpnja 2020.]
8. Deloitte The Netherlands (2017) *Non-financial information in the management board's report for listed companies and other public interest entities*. Dostupno na: <https://www.iasplus.com/en/publications/netherlands/non-financial-information-dutch> [21. srpnja 2020.]
9. Dobra Hrvatska – Poslovna inicijativa za afirmaciju društvene odgovornosti i održivog razvoja (2016). *Greenwashing: forsiranje ili zlouporaba zelenog imidža radi egoistične koristi kompanija*. Dostupno na: <https://odgovorno.hr/o-dop-u-strucno/greenwashing-forsiranje-ili-zlouporaba-zelenog-imidza-radi-egoisticne-koristi-kompanija/> [12. srpnja 2020.]
10. DQS CFS (2016). *Transition to the GRI Standards: understanding the main changes*. Dostupno na: <http://dqs-cfs.com/2016/09/transition-gri-standards-understanding-main-changes/> [15. srpnja 2020.]
11. European Commission (2012). *Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs*. Dostupno na: https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_en [11. srpnja 2020.]
12. European Commission (2008). *Think Small First: A Small Business Act for Europe*. Dostupno na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_08_1003 [11. srpnja 2020.]
13. Félag löggiltra endurskoðenda – FLE (2019). *Non – financial disclosure*. Dostupno na: <https://www.fle.is/is/utgafa/ahugaverdar-greinar/ofjarhagsleg-upplysingagjof> [21. srpnja 2020.]
14. Global Reporting Initiative – GRI (2013) *Report or Explain: A smart EU policy approach to non-financial information disclosure*. Dostupno na: <https://www.globalreporting.org/SiteCollectionDocuments/GRI-non-paper-Report-or-Explain.pdf> [10. srpnja 2020.]

15. Hąbek, P. i Wolniak, R. (2013) European Union regulatory requirements relating to Sustainability Reporting: The case of Sweden, *Scientific Journals of Maritime University of Szczecin*, 34 (106), str. 40-47.
16. Hladika, i M. Valenta, I. (2017) Integrirano izvještavanje – nova platforma korporativnog izvještavanja, *Zbornik radova (Journal of Economy and Business)*, Vol. XXIII., str. 166-186.
17. IIRC – International Integrated Reporting Council (2013). *The IIRC*. Dostupno na: <https://integratedreporting.org/the-iirc-2/> [15. srpnja 2020.]
18. International Monetary Fund – IMF (2019). Report on Gross domestic product per capita – Europe. Dostupno na: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62771448> [16. srpnja 2020.]
19. International Organisation for Standardisation 26000 (2010). Guidance on social responsibility. Dostupno na: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:26000:ed-1:v1:en> [15. srpnja 2020.]
20. Irish Statute Book – ISB (2017) *Companies Accounting Act*. Dublin: Houses of the Oireachtas, 9/2017, str. 74-75.
21. Irish Statute Book – ISB (2014) *Companies Act*. Dublin: Houses of the Oireachtas, 38/2014, str. 2-7.
22. Journal officiel du Grand-Duché de Luxembourg (2017) *Izmjene Zakona o trgovačkim društvima iz 10. kolovoza 1915. godine*. Luxembourg: Justice, A 1066, str. 72-74.
23. Journal officiel du Grand-Duché de Luxembourg (2016) *Zakon o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti*. Luxembourg: Justice, A 156, str. 2653-2656.
24. KPMG (2017). *Ændringer til årsregnskabsloven*. Dostupno na: https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/dk/pdf/DK-2019/01/%C3%86ndringer_til_%C3%85RL2.PDF [21. srpnja 2020.]
25. KPMG Belgium (2014). *Mandatory Non-Financial Reporting from the EU perspective*. Dostupno na: <https://home.kpmg/be/en/home/insights/2014/05/mandatory-non-financial-reporting-from-the-eu-perspective-.html> [17. srpnja 2020.]
26. KPMG (2013). *Survey of corporate responsibility reporting 2013*. Dostupno na: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2015/08/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2013.pdf> [10. srpnja 2020.]
27. KPMG (2017) *The road ahead: The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2017*. Dostupno na: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/be/pdf/2017/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf> [12. srpnja 2020.]
28. KPMG (2018). *The Danish Financial Statements Act*. Dostupno na: <https://home.kpmg/dk/en/home/services/audit/accounting-services/the-danish-financial-statements-act.html> [21. srpnja 2020.]
29. Leddy, C. (2018). *Use sustainability to attract and retain millennial employees*. Dostupno na: <https://www.forbes.com/sites/adp/2018/06/12/use-sustainability-to-attract-and-retain-millennial-employees/> [09. srpnja 2020.]
30. Lovdata (2019) *Zakon o računovodstvu*. Oslo: Finansdepartementet, LOV-2019-06-21-57, str. 5-6.

31. Maas, K. i Vermeulen, M. (2019) *A systemic view on the impacts of regulating non-financial reporting*. Rotterdam: PBL Netherlands Environmental Agency
32. Ministry of Justice L1 (2020) *Annual Accounts Act*. Stockholm: REGERINGENS LAGFÖRSLAG, 2020: 611, str. 41-42.
33. Ministry of Justice L1 (2014) *Corporate Reporting on Sustainability and Diversity Policy*. Stockholm: REGERINGENS LAGFÖRSLAG, CU2, str. 13-14.
34. Nacionalni portal za društveno odgovorno poslovanje – DOP (2010). *Leksikon održivog razvoja – Globalna inicijativa za izvještavanje*. Dostupno na: <https://www.dop.hr/globalna-inicijativa-za-izvjestavanje/> [15. srpnja 2020.]
35. Narodne novine (2020) *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu*. Zagreb: Narodne novine d.d., 42/2020, str. 13-14.
36. Nelson, M. (2018). *How nonfinancial reporting driving investment decisionmaking*. Dostupno na: https://www.ey.com/en_gl/financial-services/how-nonfinancial-reporting-is-driving-investment-decision-making [09. srpnja 2020.]
37. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) (2011) *OECD – Guidelines for Multinational Enterprises*. Pariz: Organisation for Economic Co-operation and Development Office Publishing
38. Osmanagić Bedenik, N. i Barišić; P. (2019) *Nonfinancial Reporting: Theoretical and Empirical Evidence*. Zagreb: IntechOpen
39. OverheidNL (2017) *Besluit bekendmaking niet-financiële informatie*. Amsterdam: Wettenbank, L330/2017, str. 11-12.
40. PWC Ireland (2019). *Ireland's Non-Financial Reporting requirements: What do they mean for your business?* Dostupno na: <https://www.pwc.ie/services/audit-and-assurance/publications/meeting-the-requirements-of-the-irish-non-financial-reporting-directive.html> [20. srpnja 2020.]
41. Rechtsinformationssystem – RIS (2019) *Unternehmensgesetzbuch*. Wien: Justizministerium, 22/2015, str. 190-295.
42. Samtök fjármálafyrirtækja – SFF (2017) *Amendments to Accounting Act*. Fjármálastöðugleikanefnd, 3/2006, str. 7-8.
43. SANDS – Steenstrup Stordrange (2017). *EU reform of Corporate Social Responsibility reporting standards for large companies is due to be implemented in Norway as a result of the introduction of Directive 2014/95/EU*. Dostupno na: <https://www.sands.no/media/258396/eu-reform-of-corporate-social-responsibility.pdf> [20. srpnja 2020.]
44. Službeni list Europske unije (2014) *Direktiva 2014/95/EU o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa*. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32014L0095> [10. srpnja 2020.]

45. Službeni list Europske unije (2017) *Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama (metodologija za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama)*. Dostupno na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705(01)&from=EN) [10. srpnja 2020.]
46. The Austrian Parliament (2016). *Explanations on Sustainability and Diversity Improvement Act 257/ME*. Dostupno na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXV/ME/ME_00257/fnameorig_568008.html [23. srpnja 2020.]
47. Tschopp, D. i Huefner, J.R. (2015) Comparing the Evolution of CSR Reporting to that of Financial Reporting, *Journal of Business Ethics*, br. 127, str. 565-577.
48. UN Global Compact (2019) *Basic Guide: Communication on Progress*. New York: United Nations Global Compact Office
49. Vukić, N. (2015) Izvještavanje o nefinancijskim informacijama prema novom Zakonu o računovodstvu i Direktivi 2014/95/EU, *Računovodstvo, revizija i financije*, br. 12, str. 46-50.
50. Vukić, N. M., et.al. (2017) Non-financial reporting as a new trend, *Journal of Accounting and Management 2017*, Vol. VII., str. 13. – 26.
51. Worldfavor (2017). *Swedish Legislation on Sustainability Reporting – what is it about and how to approach it*. Dostupno na: <https://blog.worldfavor.com/swedish-legislation-on-sustainability-reporting-what-it-is-about-and-how-to-approach-it> [22. srpnja 2020.]
52. Žager, K. et al. (2017) *Analiza financijskih izvještaja – načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 148.

POPIS TABLICA

Tabela 1 Pregled koristi objave nefinancijskih informacija za kompaniju sastavljača izvješća te za tržište i društvo u širem smislu.....	5
Tabela 2 Definicije zasebnih nefinancijskih izvješća koja se najčešće koriste u praksi	15
Tabela 3 Tri ključna aspekta nefinancijskog izvještavanja prema Direktivi 2014/95/EU	16
Tabela 4 Razlozi za i protiv dobrovoljnom i obveznom pristupu nefinancijskom izvještavanju	22
Tabela 5 Analiza implementacije zahtjeva Direktive 2014/95/EU po ključnim aspektima u nacionalna zakonodavstva „najbogatijih“ zemalja članica Europskog gospodarskog prostora prema kriteriju BDP – a per capita	26
Tabela 6 Kretanje ukupnog broja i postotka stalnih zaposlenika Luxair – a u promatranom trogodišnjem razdoblju	46
Tabela 7 Spolna struktura zaposlenika Luxair – a izražena u postotku (%) u promatranom trogodišnjem razdoblju.	46
Tabela 8 Kretanje ukupnog broja zaposlenika i postotka (%) žena u strukturi stalnih zaposlenika i u strukturi vrhovnog menadžmenta Equinor – a u promatranom trogodišnjem razdoblju	50
Tabela 9 Ključna područja usmjeravanja kompanijinih napora i aktivnosti prema UNGC – u.....	52
Tabela 10 Pregled broja i spolne strukture stalnih zaposlenika Össur – a u promatranom trogodišnjem razdoblju	52
Tabela 11 Pregled aktera modela poslovanja i identificiranih ključnih rizika	53
Tabela 12 Pregled ključnih područja usmjeravanja kompanijinih napora i aktivnosti prema UN Global Compact – u	54
Tabela 13 Pregled kretanja relativne zastupljenosti žena u spolnoj strukturi interno imenovanih i/ili eksterno novozaposlenih menadžera	54
Tabela 14 Spolna struktura višeg rukovodstva Heineken – a izražena u postotku (%) u promatranom trogodišnjem razdoblju	55
Tabela 15 Ključna područja fokusa kompanijinih napora i aktivnosti te primjeri nefinancijskih KPI – jeva	56
Tabela 16 Pregled kompanijinih prioriteta i njihovih stupova temeljaca te korištenih KPI – jeva.....	58
Tabela 17 Pregled identificiranih ključnih rizika poslovanja Scania – je po kategorijama rizika	59
Tabela 18 Spolna struktura višeg rukovodstva i ukupnog broja stalnih zaposlenika Scania – je izražena u postotku (%) u promatranom trogodišnjem razdoblju.....	59
Tabela 19 Pregled sastavnica lanca vrijednosti kompanije Swarovski i pripadajućih ključnih izazova održivosti	60
Tabela 20 Spolna struktura višeg rukovodstva, rukovodstva i ukupnog broja stalnih zaposlenika kompanije Swarovski izražena u postotku (%) u promatranom dvogodišnjem razdoblju.....	61

ŽIVOTOPIS

Mario Erceg rođen je 2. srpnja 1994. godine u Šibeniku. Osnovnoškolsko obrazovanje upisuje i završava u OŠ Petar Krešimir IV, te 2009. godine upisuje Gimnaziju Antuna Vrančića u Šibeniku gdje pohađa opći smjer. U jesen 2013. godine upisuje preddiplomski sveučilišni studij „Poslovne ekonomije“ na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu te isti završava završnim radom „Analiza kretanja prinosa na dionicu Podravke d.d. u razdoblju od 2009. do 2016. godine“. Tijekom studija stječe iskustvo radeći kao asistent u Wüstenrot stambenoj štedionici, Zagrebačkoj banci d.d. i PriceWaterhouseCoopers SAVJETOVANJE D.O.O. Aktivno se služi engleskim jezikom, u pismu i govoru, i Microsoft Office paketom dok se pasivno služi talijanskim jezikom.